

Laimīgu Jauno gadu!

Jūsu Kurzemnieks

SAVĀ ARODĀ.
Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks **Kaspars Šabāns**: „Vieniem tu esi labais, jo atrisināji lietu, citiem sliktais, jo noķēri sliktos.” → 5. lpp.

Uzņēmība, pacietība un risks atmaksājas. Stāsts par veikalu **Cikāde** un tā saimniekiem.

→ 7. lpp.

Ziemas nedienas.

→ 16. lpp.

VARDARBĪBA.

Cik iznācis saskarties, un ko iesākt, lai to novērstu?
Dainas Tāfelbergas pētījums.

→ 6., 11. lpp.

SPORTS. Zināmi gada labākie sportisti. → 12. lpp.

VIEDOKĻI. Dažādu jomu pārstāvji: kāds bijis aizvadāmais gads, kāds prognozēts nākamais.

→ 2., 3. lpp.

NOTIKUMS. Ziemassvētku dievkalpojums.

→ 4. lpp.

Nākamais Kurzemnieka numurs iznāks

OTRDIEN, 4. JANVĀRĪ.

Kopā ar to abonenti saņems jauno Kurzemnieka kalendāru.

Otrdien, 4. janvārī:

- Personība. Aleksandrs Lange.
- Daces Blathenas daudzās aizrautības.
- Lai droši uz ledu.
- Ģimenes ar bērniem kovida apstākļos.
- Vai var prognozēt nākamo Saeimu.

Kāds bijis šis un kāds varētu būt nākamais gads?

Ļāva pievērsties sen lolotai iecerei

Eduards Dambergs, Kuldīgas novada muzeja direktors:

– Šogad nebija iespējas darbu normāli saplānot, līdz ar to valdīja liela neziņa un nenoteiktība, taču šī izjūta bija mums visiem. Tomēr nevarētu teikt, ka viss ir tikai negatīvi. Man šis gads tomēr bija diezgan veiksmīgs. Muzejā vēl joprojām darām savu lielāko darbu – veidojam

atvērta krājuma ekspozīciju. Ļoti ceram: ja viss būs tā, kā plānots, tad nākamā gada laikā varēsim to atvērt apmeklētājiem. Pie tā esam strādājuši visu gadu. Šis laiks devis iespēju šai iecerei pievērsties pilnībā, un citā situācijā tas nebūtu iespējams tik pilnvērtīgi, līdz ar to globālās pandēmijas laikam ir arī savs labums. Par nākamo gadu gan gribētu ticēt, ka kaut kas uzlabosies, bet tas ir tikai ticības līmenī. Tomēr cerība motivē darboties uz priekšu.

Eksāmens izturēts

Santa Dubure, Kuldīgas novada pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja:

– Aizejošo gadu var raksturot ar trīs vārdiem: pārbauģtjumi, izaicinājumi un gandarījums. Mūsu galvenās rūpes ir bērnu veselība un drošība – esam spiesti par to domāt Covid-19 kontekstā. Nodrošināt mācības šajos apstākļos ir grūts uzdevums. Pārbaudījums ir arī administratīvi teritoriālā reforma, pēc kuras Kuldīgas novads kļuvis lielāks, ir vairāk izglītības darbinieku, iestāžu un skolēnu. Galvenais ir veidot vienotu izpratni par procesiem un izglītības kvalitāti. To nevar īsā laikā, jo tas jāpaveic rūpīgi, uzmanīgi, respektējot katru ieguldīto. Pēc reformas izglītības nodaļa sāks strādāt jaunā struktūrā un sastāvā.

Vēl pie pārbaudījumiem varu nosaukt mācību iestāžu remontu. Kuldīgas 2. vidusskolā tas notika vairākus gadus, šogad ir pabeigts, un ir gandarījums, ka nu mūsu bērni mācās mūsdienu vidē. Vērienīgu pārbūvi piedzīvo Centra vidusskola, un mācības tiek organizētas sešās vietās – tas nav viegli.

Neskatoties uz kovida ietekmi, esam strādājuši pie jaunā izglītības satura, atrodot ko jaunu. Pozitīvais piemērs: būs līgums ar Rīgas Tehniskās universitātes pedagogiem, kuri vidusskolēniem padziļināti mācīs fiziku, ķīmiju, matemātiku. Valstī sāpīgs ir pedagogu nodrošinājums gan paaudžu maiņas, gan vakcinācijas un citu iemeslu dēļ. Gribu teikt paldies izglītības iestāžu vadītājiem, jo mēs akūtu pedagogu trūkumu neģūtam. Taču nevaram izlikties, ka problēma esam godam izturējuši. Nevaru teikt, ka nākamgad jaunu eksāmenu nebūs, bet tiksim galā arī ar tiem.

Vēl gads iezīmējas ar nozares novērtējumu, un tas paveikts kopā ar ārējiem vērtētājiem. Tas būs gatavs 31. decembrī un būs kā starts novada izglītības stratēģijai. Izglītības darbiniekiem jau esmu teikusi, ka šo gadu kā eksāmenu esam godam izturējuši. Nevaru teikt, ka nākamgad jaunu eksāmenu nebūs, bet tiksim galā arī ar tiem.

Lai kā arī nebūtu, svētki būs vienmēr

Ilga Leimane, Alsungas etnogrāfisko ansambļu *Suitu sievas* un *Suitu vīri* vadītāja:

– Teikšu tā: tad, kad liekas, ka nekādu iespēju vairs nav, kādu risinājumu vienmēr var atrast. Lai gan kolektīviem darbība bija nedaudz ierobežota, tad, kad nedrīkstēja tikties telpās, mēģinājumiem izmantotjam manu pagalmu. Laikam viens mēnesis tikai sanāca tāds, kad

mēģinājumu nebija. Bet es šo laiku izmantoju lietderīgi, rakstot grāmatu *Suitu stāst*. Man tapa 99 suitu stāsti, un daļa ir ietverta grāmatā. Tāpat piedalījāties vairākos brīnišķīgos pasākumos. Miķeļi Alsungā notika vairākas dienas. Baltu dienās oktobrī Kuldīgā kārtīgi izdziedājāties. Pašu pils pagalmā bija kolosāls koncerts Raimondam Paulam un Ancei Krauzei. Etniskās kultūras centrs *Suiti* nupat svinēja 20 gadu jubileju. Es tur esmu bijusi aktīva no paša sākuma līdz šai dienai.

Par nākamo gadu – tā gan ir zilēšana kafijas biežumos. Sabiedrība tagad ļoti sašķelta. Nevar zināt, kādas tam būs sekas. Bet mēs ar kolektīviem darbu noteikti turpināsim. Vai būs atlauss pulcēties, to nevar paredzēt, bet svētki mums būs – to zinu pavisam noteikti.

Lai ir branga duka!

Elīna Futraka, Kurzemes NVO centra priekšsēde:

– Nevaldības organizāciju sektorā gads bija sarežģītījumiem bagāts. Dažbrīdi biedrību darbā varēja vērot nogurumu un stagnāciju. Vairāk nekā iepriekšējos gados tika meklētas konsultācijas un atbalsts likvidācijas sākšanai. Tomēr bija arī tādi aktivisti, kas pamanījās īstenot kādu radošu ideju vai aktivitātes pielāgot pandēmijas apstākļiem.

Šis gads izcēlās ar plašākām iespējām iegūt atbalstu dažādos fondos. Biedrības varēja startēt četros Norvēģijas, Islandes un Lihtenšteinas finansētos Aktīvo iedzīvotāju fonda konkursos, viens vēl ir atvērts līdz 17. janvārim. Valsts budžeta programmai, ko administrē Sabiedrības integrācijas fonds, finansējums tika būtiski palielināts, sasniedzot teju divus miljonus eiro, tāpēc varēja atbalstīt vairāk projektu. Turpmāk šo NVO fonda programmu paredzēts vēl palielināt, un aicinu biedrības to izmantot.

Būtisks notikums bija pašvaldību vēlēšanas un novadu reforma, jo liela daļa organizāciju ar pašvaldībām sadarbojas vai startē to atbalsta konkursos. Dažas pārmaiņu dēļ zaudēja ilggadējus līdzdalības līgumus, kas iepriekš bijusi būtiska darbības šķautne, saņemot pašvaldību dotācijas. Jācer, ka jaunajiem deputātiem un pašvaldību darbiniekiem būs izpratne un vēlme ar iedzīvotājiem un biedrībām sadarboties. Manuprāt, Kuldīgas novadā ir potenciāls kādus pašvaldības uzdevumus uzticēt vietējiem sociālajā jomā strādājošajām organizācijām. Tādēļ manas lielākās gaidas būtu redzēt arvien plašāku sadarbību. NVO sektors ir viens no tiem, kas būtiski ietekmē to, kādā vidē dzīvojam, kādas sociālās, izglītības, atpūtas un pat darba iespējas mums ir. Lai nākamgad ikvienam ir branga duka iecerēto īstenot!

Galvenais, lai laba veselība

Uldis Melbergs, rotkalis, uzņēmējs:

– Gads nav bijis veiksmīgs, jo nekas dzižs no iecerētā netika realizēts. Bija ieplānoti ceļojumi uz ārvalstīm, un gadi iet, bet kovida situācija to nobremzējusi. Arī vairāki ieplānotie darbiņi nesanāca. Tāda ilga un plaša mājseide šis gads vien bija. Taču bija daudz laika pārdomām. Vairāk varēja plānot uz priekšu, domās visu salikt pa plauktiņiem – tas arī vienīgais pozitīvais aspekts. Nākamgad jau daudz kas ir paredzēts, bet, vai tas varēs notikt, nevar zināt. Viss atkarīgs no situācijas pasaulē. Negribu plānus nākamajam gadam atklāt – labāk tā pa tukšo ne uz ko necerēt, lai pēc tam nav lielas vilšanās. Pats galvenais, uz ko nākamgad ceru, ir tas, lai pašam un tuviniekiem būtu laba veselība. Visas citas lietas būs tikai tad, ja būs veselība.

Tie, kuri strādā, nesūdzas

Rihards Valtenbergs, Skrundas zemnieku saimniecības *Valti* īpašnieks:

– Lauksaimniecībā gads bija diezgan labs, vismaz tiem, kuri grib strādāt, nevis tikai sūdzēties. Vienmēr var gribēt vairāk un labāk. Arī mēs esam kādu nebaldu dienu piedzīvojuši. Kovida ietekme mums nebija tik būtiska kā citās nozarēs, lai gan tautsaimniecībā viss

ir saistīts. Gada sākumā turpinājās gaļas iepirkuma krīze un cenu samazinājums, kas sākas jau pagājušā gada nogalē, kad dikstāvē bija liela daļa sabiedriskās ēdināšanas. Graudaudzētāji nesagaidīja cerēto ražu, toties graudu cena ir augsta. Savukārt tās dēļ nedienas ir tiem, kas lopbarību nav pietiekami izaudzējuši paši. Lauksaimniecībā svārstības ir visu laiku. Pie sliktajām lietām varu nosaukt arī konvenciālo un bioloģisko lauksaimnieku sarīdīšanu, ko veicināja pati Zemnieku saeima. Zaļais kurss it kā nosprausts visā Eiropā, bet mūsu valstī ir gandrīz pretēji.

Un nako labu nevar teikt par novadu apvienošanu. Nedomāju, ka ir ietaupīti administratīvie resursi, kā tiek sludināts. Katrā ziņā Skrunda tagad atstāta novārtā.

To Kurzemnieks jautā dažādu jomu pārstāvjiem.

Ar piesardzību

Andris Janevics, Valsts vides dienesta Kurzemes reģionālās vides pārvaldes piesārņojuma kontroles daļas Liepājas sektora galvenais inspektors:

– Būtiskākais bijis tas, ka esmu apguvis drona vadīšanas iemaņas un nokārtojis eksāmenus. Kāpēc tas ir svarīgi? Līdz šim tāds palīgs netika izmantots, bet nu tas būs pamatīgs atspaidis, kontrolējot to, kas notiek karjeru izstrādē. Līdz šim visas platības nācās apstaigāt kājām, bet tagad tikai atliks pacelt gaisā dronu un vietu apskatīt. Uz nākamo gadu skatos nedaudz ar bažām, jo nav skaidrs, vai tepat kaimiņos – Krievijā, Baltkrievijā un Ukrainā – atkal neizcelsies konflikti un kas notiks ar pandēmiju. Jācer, ka omikrons būs pēdējais vīrusa variants.

Naudas būs vairāk, bet visu nevarēs

Artis Roberts, Kuldīgas novada domes priekšsēdes vietnieks:

– Kopumā gads bijis raibs, izaicoošs. Notika novadu reforma – apvienojās trīs novadi: Kuldīgas, Skrundas un Alsungas. Sākumā bija neziņa, kā viss

izvērties, bet pirmais pusgads kopā aizvadīts veiksmīgi. Sagatavots budžeta projekts nākamajam gadam. Viegli negāja: apkopojām visas vēlmes un vajadzības, ko iespēju robežās ņēmām vērā. Nākamgad budžets būs lielāks aptuveni par pieciem procentiem. Mazliet vairāk naudas būs, bet visu realizēt nevarēsim. Ir iesniegts pieteikums Kuldīgas vecpilsētas iekļaušanai UNESCO pasaules mantojuma sarakstā.

Pandēmija nekur nav pazudusi, kaut arī kādu brīdi bija atvieglājumi. Tā nesusi virkni pārbaudījumu, piemēram, izglītībā, pagastu pārvalžu darbā. Neskatoties uz Covid-19 ietekmi, turpinās projektu realizācija. Ir pabeigta Kuldīgas kultūras centra projektēšana. Ļoti ceram, ka izdosies iegūt finansējumu un sākt darbu nākamgad. Turpinās Centra vidusskolas, bērnu un jauniešu centra pārbūve, ir lauku ceļu atjaunošana, tiek ierīkoti jauni rotaļu laukumi.

Nav izdevies izvairīties no straujām elektrības un gāzes cenas izmaiņām un to ietekmes uz pašvaldības un iedzīvotāju rēķiniem.

Ievērojot visas prasības, tiek organizēti daudzi labi kultūras pasākumi. Pats vasarā biju uz koncertu Kalnansu purvā, skanēja Imanta Kalniņa mūzika – bija ļoti emocionāli, savīļojoši. Jāuzteic arī kultūras centra pasākumi, piemēram, lāzeru šovs Māras diķī pie vieglatlētikas manēžas. Arī brauciens ar *Rumbabusu* pa Kuldīgu ir atmiņā paliekošs.

Katrs jaunais ir cerību gads. Ceru, ka nākamais būs labāks, beigsies kovids un atgriezīsimes ierastajā dzīvē, kad varējam apmeklēt pasākumus, tikties, un ka nebūs vairs jāstaigā sejas maskās.

Reformu priekšvakarā

Vita Maslobojeva, Valsts policijas Kuldīgas iecirkņa priekšnieka pienākumu izpildītāja:

– Negribu neko izcelt. Gribu teikt, ka viss iecirknis, visi kolēģi savus pienākumus paveica kopā. Piedalījās uzdevumu izpildē, gan sniedzot palīdzību ikvienam, kurš pie mums vērsās, gan saucot pie atbildības vainīgos, jo kovida pandēmijā tas mums visiem ir grūts uzdevums. Uzskatu, ka pienākumus esam izpildījuši labi. Ir, kur tikties, bet galvenais, ka esam tikuši galā ar saviem resursiem. Nākamajā gadā arī Valsts policijā gaidāmas dažādas pārmaiņas un noteikti būs daudz dažādu pārbauģtjumu. Es visiem novēlu vēl lielāku izturību, pacietību, godaprātu un, protams, to, kas visiem nepieciešams visvairāk: veselību, veselību un vēlreiz veselību.

Ģimeņu palātas vajag vēl

Iveta Bāliņa, Kuldīgas slimnīcas dzemdību un ginekoloģijas nodaļas vadītāja:

– Pirms tam strādāju Ogrē, taču jau sen domāju, ka gribētu strādāt Kuldīgā, jo netālu Matkules pagastā man ir vectēva celtā māja un saimniecība. Biju priecīga, kad pagājušogad ienācu Kuldīgas slimnīcas draudzīgajā kolektīvā, bet par nodaļas vadītāju strādāju kopš 1. decembra. Aicinājums uzņemties šos pienākumus bija negaidīts. Dzīvī izaicinājumi jāpieņem, bet neesmu karjeras cilvēks – vienmēr esmu gribēju būt vienkārsī ārstē, kas pacientiem palīdz tikt galā ar problēmām.

Kovida laikā konferences notiek tiešsaistē, un kā nodaļas vadītāja es gribētu, lai personāls visos līmeņos būtu ieinteresēts mācīties ko jaunu, jo medicīnā daudz kas mainās.

Dzemdību nodaļā vajag vairāk ģimeņu palātu, jo tās ir ļoti pieprasītas. Vīri piedalās dzemdībās un pēc tam arī palāta vēlas būt kopā ar sievu un jaundzimušo. Kā ārstē gribētos lielāku operāciju aktivitāti ginekoloģijā.

Nodaļā ir mūsdienu tehnoloģijas, tās palīdz novērot gan bērniņa, gan mammas veselību, raudzīties, lai dzemdībās nav risku. Bet vajadzīga papildu sonogrāfijas aparatūra, jo mūsdienās ginekoloģija un dzemdniecība bez tās nav iedomājama.

Kaut gan kovids visiem dzīvi pabojājis, gada izskaņā novēlu saglabāt dzīvesprieku un rūpēties par veselību.

Dūmu detektoru trūkst

Edgars Bružāns, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Kuldīgas daļas komandieris:

– Pozitīvais ir tas, ka gada nogalē Nodrošinājuma valsts aģentūra mums pabeigusi remontu vairākās telpās. Ceram, ka to turpinās arī nākamgad virtuvē un sporta zālē. Sakārtota vide ir ļoti nozīmīga, tādēļ priecājamies par katru uzlabojumu. Diemžēl mūspusē gads iesākās

tragiski, jo pirmajos trijos mēnešos bojā gāja četri cilvēki. Tāpat notikums ir redzams, ka cilvēki mājokļos joprojām nav ierīkojuši dūmu detektorus – aptuveni 50%. Mēs par tiem tāpat kā par pareizu apkures ierīču izmantošanu runājam katru gadu, bet ir cilvēki, kuri to neievēro. Jāpievērš lielāka uzmanība sabiedrības izglītošanai, informēšanai. Jāsadarbojas ar civiltās aizsardzības komisijām un jāpalīdz maznodrošinātajiem dūmu detektoru sarūpēt. Nākamgad ļoti ceram iztikt bez negatīvās bojāgājušo statistikas. Svarīga ir iedzīvotāju drošība, un aicinām katru padomāt. Šis gads pagājis arī Covid-19 ēnā, kad mums nācās darbinieku dežūras pārplānot tad, kad kāds saslimis. Arī nākamgad turpināsim nodrošināt visu, lai pasargātu viņus no saslimšanas darbavietā.

Uzņēmējiem jābūt elastīgiem

Elīna Voika, Kuldīgas attīstības aģentūras uzņēmējdarbības atbalsta speciāliste:

– Šis bija pārbaudījumu un transformāciju gads. Uzņēmējiem bija elastīgi jāreaģē, darbību pielāgojot gan ierobežojumiem valstī, gan mainīgajiem patērētājiem, kurus ietekmē tie paši ierobežojumi. Notika gan pašvaldību vēlēšanas, gan administratīvi teritoriālā reforma, kurā izveidoti jauns novads. Arī politiski notikumi ietekmē uzņēmēju darbu.

Tuvāko desmit gadu laikā būs jāņem vērā globālie faktori, kas ietekmēs ikviena ikdienā, tādi kā digitalizācija, aprītes ekonomika

un zaļais kurss. Lielī un mazi uzņēmumi ir aicināti pārdomāt, kā darbību veidot tā, lai tā būtu konkurētspējīga, pielāgotos straujajam attīstības lēcienam. Vīrādošāk bija jāpielāgojas tūrisma uzņēmējiem, būvniecībā nācās reaģēt uz strauju izejmateriālu cenu kāpumu. Koprūpniecībā, meža nozarē un lauksaimniecībā jādromā par zaļo kursu. Prieks, ka novadā arī šajā laikā izveidojušies jauni uzņēmumi. Tas nozīmē, ka nevis apstājāties, bet virzāties uz priekšu, kā uzņēmēji ir stipri. Tā ir mūsu vislielākā veiksmē.

Nākamgad jāraugās, kas notiek pasaulē. Jācenšas rast efektīvāko veidu, kā klientus sasniegt. Mājasdarbs izdarīts – daudzi ieguldījuši naudu, lai preces vai pakalpojumus piedāvātu atālināti un cilvēki varētu tos saņemt pie mājas durvīm, kā arī sazināties tiešsaistē. Tomēr daļai vēl daudz darāmā, lai digitalizāciju ieviestu.

Transformācijas vilnis neapstāsies – būs jāmeklē arvien jauni veidi, kā pielāgoties mainīgajam pieprasījumam, jo pats svarīgākais faktors – gala patērētājs – ir mainījies. Jābūt vēriem, jāspēj informāciju analizēt kritiski. Tāpat svarīgi kaut uz brīdi atskatīties uz paveikto, izbaudīt to.

Inficēšanās iet mazumā

Kuldīgas novadā nedēļas laikā ar kovidu saslimušo skaits krities, liecina *Data.gov.lv*.

Lai gan 20. decembrī (kopš jūlija) bija 2285 inficētie un nedēļas laikā skaits pieaudzis par 38, salīdzinājumā ar laiku no 13. līdz 19. decembrim rādītāji sarukuši teju uz pusi. Arī divu nedēļu kumulatīvais rādītājs krītas – no 125 tas samazinājies līdz 101 (uz 100 000 iedzīvotāju).

Ar kovidā sertifikātu der vairākas apliecības

Uzrādot Covid-19 sertifikātu, no 31. decembra identitātes noteikšanai varēs parādīt arī autovadītāja, skolēna, studenta, pensionāra vai izdienas pensijas saņēmēja apliecību.

To paredz Saeimā atbalstītais grozījums Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā. Sadarbspējīgs sertifikāts apliecina vakcināciju vai pārslimošanu, vai informāciju par testa rezultātu. Līdz šim identitātes noteikšanai derēja tikai pase vai personas apliecība (eID karte).

Traumās – slideno ielu dēļ

Kuldīgas slimnīcas uzņemšanas nodaļā Ziemassvētki pagājuši mierīgi, vienīgās raizes cilvēkiem sagādājušas slidēšanas ielas, jo gūtas dažādas traumas: sasitumi, sastiepumi un lūzumi.

No 16. līdz 27. decembrim palīdzību lūguši 20 iedzīvotāji, dienā – vidēji viens vai divi. Visvairāk traumu gadījies Pirmajos Ziemassvētkos – 25. decembrī, kad palīdzība sniegta septiņiem cilvēkiem, kuri guvuši gan lūzumus, gan galvas un krūškurvju sasitumus.

Audi klubs sarūpē dāvanas

Arī šogad Kuldīgas Audi kluba biedri, iesaistot draugus no Liepājas un atbalstītājus no Kurzemes rajona tiesas, sagādājuši pārsteigumu bērniem.

Kluba vadītājs Klāvs Dermaks pastāstīja, ka tradīcija iedibināta pirms četriem gadiem. Sākumā gājis grūti: ziedojumu nav bijis daudz, jo klubā bijis maz biedru, bet katru gadu tie kļūstot aizvien aktīvāki. Šogad labdarībā iesaistījies arī Kuldīgas tiesa, jo tajā strādājot viens no kluba biedriem. K.Dermaks secina: par sarūpēto pašiem liels prieks, arī nākamajos gados tradīcija tikšot turpināta.

Kuldīgas novada sociālais dienests saka lielu paldies par dāvanām, ko saņēmuši ap 60 bērnu.

Alberts Dinters, kluba arhīva foto

Svētku paciņas iepriecināja vairāk nekā 60 bērnu, kuru ģimenes nonākušas sociālā dienesta redzeslokā.

Dievnamos – patiesās izjūtās

Ziemassvētkos dievkalpojumi notika visās mūspuses baznīcās, jo dažas dienas iepriekš valdība nolēma, ka šajā laikā tās drīkst apmeklēt sarkanajā režīmā, tas ir, bez Covid-19 sertifikāta.

Vēl nezinot par stingro ierobežojumu atcelšanu, draudžu vairums jau bija sagatavojies: īpaši Jēzus dzimšanas svētkiem izdekorētas un izgaismotas telpas un ārpuse, veidots pieraksts uz dievkalpojumiem, plānotas tiešraides, lai Dieva vārds un svētība nonāktu līdz katram.

Kuldīgas Sv. Annas baznīcā notika trīs dievkalpojumi: divi Ziemassvētku vakarā un kristību dievkalpojums nākamajā dienā. Apmeklētāju gan nav bijis tik daudz, cik pirms pandēmijas. Draudzes pārstāve Irma Gertnere ir īpaši sajūsmināta par izrotāto dievnamu, un šajā darbā ar mīlestību piedalījās draudzes sievietes Dzintra Alkšņuzara, Aina Girvaite ar meitu Daci, daļu rotājumu gatavojusi Anda Bušmane kopā ar Gudenieku aprūpes nama iemītniekiem. Savukārt kuplo eglī no savas mājas pagalma uzdāvinājis uzņēmējs Mārtiņš Dambergs. Kad tā ienesta dievnamā, atklājies, ka kokā kaut

kad sen putni savijuši ligzdu.

Tā palikusi kā dabisks dekors.

„Divtūkstoš gados kristīgā baznīca ne reizi vien piedzīvojusi grūtus laikus – to skārušas epidēmijas un citas nelaimes,” svētku sprediķī teica Usmas Sv. Pētera draudzes evaņģēliste Agrita Staško. „Tagad pret pašu gribu esam bijuši spiesti atturēties no ierastā un izjust cilvēciskas saskarsmes trūkumu. Ir piedzīvotas bailes, izmisums un neziņa. Tomēr baznīca nav pārstājusi pastāvēt – kristieši ir meklējuši veidus, kā palikt kopībā. Mūsu ticības stūrakmens ir Jēzus Kristus – Dieva žēlastība, kas pie mums atnāk pati, lai ņemtu savā paspārnē.”

Usmā dievkalpojums notika ārpusē, piesnigušajos kokos bija sakārtas lampiņas, sabraucis ap pussimt ticīgo gan no Rendas, gan tālākām vietām. Un visi atzinuši, ka ir skaisti, vareni un dievīgi.

Kuldīgas, Alsungas un Gudenieku katoļu draudžu priesteris Vjačeslavs Bogdanovs gan norāda, ka ierobežojumi mīkstināti tikai mazliet un to nevarot uzskatīt par sarkano režīmu, jo pulcēties atļauts pēc platības noteiktam skaitam, bet katoļu baznīcās nav lielas. Tādējādi

Kuldīgas Sv. Annas baznīcā Ziemassvētku vakarā pārdomām varēja ļauties īpaši dekorētā telpā, klausoties mācītāja Mārtiņa Burkes-Burkevica sprediķi un viņa sievas Evas dziedātajās dziesmās.

visi draudzes locekļi vienā reizē dievkalpojumu apmeklēt nevar. Kuldīgas draudze jau pandēmijas pirmajā gadā ieviesa tehniski labi organizētas tiešraides, un ikviens tagad var katras dienas svētajā misē piedalīties attālināti. Šāda iespēja izmantota arī Ziemassvētkos, tomēr daudzi devušies uz dievnamu, lai pabūtu tur klātienē.

„Bez dievkalpojuma nav īstas Kristus dzimšanas svētku izjū-

tas,” atzina Sv. Katrīnas baznīcā sastaptā Zinaīda. Viņa gan ir pareizticīgā, bet uzskata, ka piederība draudzei šādā reizē nav svarīga. Ziemassvētki valstī tiek svinēti pašlaik, tāpēc viņa atnākusi meitai līdzī uz luterāņu dievkalpojumu, lai stiprinātos mierā un sirdsprīcā, kā arī dalītos Dieva mīlestībā.

Daina Tafelberga
Lauras Vilertes foto

NO KĀRTĪBAS SARGĀTĀJU IKDIENAS

Jāpalīdz kā pakritušajiem, tā apdraudētajiem

Stāsta Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks Kaspars Šabāns.

20. decembris. Naktī zvana, ka Jelgavas ielā kāds traucē mieru. Aizbraucam ar trokšņotāju aprunāties. Arī šajā nedēļā katru dienu mūsu pienākums ir nodrošināt kārtību vakcinācijas centrā, un pārskatām nav. Tāpat katru dienu apskatām, kas notiek Skrundā. Pirmdien saņemts signāls, ka tur pa centru ilgstoši braukā smagā mežā tehnika, tomēr to neredzam. Lūkosim, ko var redzēt videokameru ierakstos.

21. decembris. Saņemam lūgumu pēc deviņiem vakarā pievērst uzmanību kāda nama gaitenim netālu no alkoholisko dzērienu veikala, jo vakaros tur regulāri notiekot dzeršana. Pēc tam apbraukājam Pelčus – viss mierīgi. Dodamies uz Rudbārziem, jo tur notiek pulcēšanās un alkohola lietošana. Pārrunas notiek ar vienu no vīriešiem. Tikmēr sa-

ņemts zvans no Skrundas, ka pie autoostas kāda sieviete uzbāžas garāmgājējiem. Kad piebraucam, viņa jau prom. Kamēr meklējam, mums zvana, ka Kuldīgā pa Liepājas ielu iet cita sieviete, kurai basas kājas. Lūdzam zvanīt Valsts policijai (VP). Skrundā nākas uzskatīties līdz vakaram, jo jāuzrauga kārtība koncerta ieraksta laikā.

22. decembris. Kurzemes rajonā aizdomīga persona klauvējusies gar durvīm un piedāvājusies iegādāties zābakus. Tas noticis pirms vairākām stundām, tāpēc lūdzam ziņot tad, kad tas notiek. Vakārā izpalīdzam sievietei, pie kuras grib iekļūt bijušais draugs, bet viņam tas ar likumu ir aizliegts. Sagaidām tur VP. Vēlāk dodamies pārbaudīt kādu smago transportlīdzekli Maņģenes mežos, bet tur viss kārtībā.

23. decembris. Vairāki brīdinājumi izteikti tiem vadītājiem, kuri auto grib atstāt neatļautā vietā. Pēcpusdienā iegriezāties pie

kādas ģimenes. Māte ir reibumā, bet mājās ir silti, pārtikas pietiek. Informējam sociālo dienestu. Saņemam ziņu, ka Raiņa ielā atrasta ID karte. To nogādājam īpašniekam Padurē.

24. decembris. Naktī sieviete no Kabiles zvana, ka meita atkal esot pazudusi, aizgājusi kopā ar diviem draugiem. Informējam arī VP. Valsts kolēģi zvana, ka veikalā *Maxima* apsargam ir konflikts ar apmeklētāju. Nepaspējam izbaukt, kad konflikts jau atrisināts. Mums zvana kāds iedzīvotājs: Stacijas ielā vīrietis tupot uz ceļiem. Kad aizbraucam, tupētājs sūdzas par sāpēm sirds rajonā. Izsaucam mediķus, bet konstatējam, ka viņš ir krietnā reibumā. Par to viņš saņem protokolu. Nākamais dzērājs piesēdis uz ietves Pilsētas laukuma malā, un viņš nonāk iecirknī. Policijas ielā cilvēks guļot uz ietves, bet trīs citi stāvēt blakus un skatoties. Kad piebraucam, izsaucam mediķus un palīdzam

pakritušo iecelt ātrās palīdzības auto. Vēlā vakarā fiksējam, ka no kādas sētas pamucis suns. Ap 22.00 saņemam zvanu no Turlavas – tur virs kādas mājas vakaros lidinoties divi droni.

25. decembris. Naktī Priedainē skan skaļa mūzika. Miera traucētājs tiek brīdināts. Diena paiet mierīgi. Vakārā braucam uz Vilgāli, jo tur izcēlies konflikts. Kā izrādījās, vīrietis, par kuru ir sūdzība, tajā brīdī atradās uz ielas, nevis zvanītāja īpašumā. Kāda sieviete lūdz pārbaudīt īpašumu, vai tur neatrodas nepiederošie, bet pārskatām nav. Dodamies uz *Rimi*, jo pie veikala sēžot vīrietis, kuram sāp seja. Izrādās, ka viņš, braucot no Rīgas uz Tukumu, pamanījies atbraukt uz Kuldīgu, viņam ir traumēta seja. Nogādājam slimnīcā, kur tiek sniegta palīdzība, pēc tam aizvedam uz patversmi Kabilē. Kamēr darbamies ar apjukušo vīrietī, mums zvana, ka kādam izcēlies konflikts

ar bijušo draudzeni un viņas tagadējo draugu. Iesakām zvanīt VP.

26. decembris. Naktī zvana sieviete, kurai jau reiz palīdzējām: zvanītājs bijušais vīrietis un draudējis izlauzt durvis. Iesakām kārtīgi tās aizslēgt un, ja ierodas, zvanīt mums. Pa dienu traucamies uz Skrundu, jo tur izcēlies ugunsgrēks un jāreģulē satiksme. Edās divi suņi atstāti bez aprūpes – tie apskatīti, informācija nodota Pārtikas un veterinārajam dienestam. Kuldīgas ielā Skrundā nevēlams cilvēks atsakās doties prom. Kad piebraucam, sastopam zvanītāju, bet stipri apreibušais ciemiņš jau izgājis sētā un pakritis. Nogādājam mājās ar protokolu kabatā. Deviņos vakarā apskatām Ēdoli un Alsungu. Pēdējais ir izsaukums uz Planīcas ielu Kuldīgā, kur, no kādas teritorijas vedot ārā sniegu, ielas malā veidojas liels kalns. Izvedēju sastopam un to pārrunājam.

Pierakstījis Alberts Dinters

„Šis ir laiks, kad jābūt stipriem nerviem”

Kuldīgas novada pašvaldības policiju pēdējos trīs gadus vada KASPARS ŠABĀNS. Bet likumsarga gaitas aizsākušās Valsts policijā. Kurzemnieks jau ilgāku laiku centās viņu pierunāt garākai sarunai, līdz beidzot Kaspars piekrita.

Pārfrazējot labi zināmās dokumentālās filmas nosaukumu, var jautāt: „Vai viegli būt policistam?”

Kā uz to skatās. Principā labs jautājums. Ir situācijas, kad ir viegli, un situācijas, kad nav.

Kādas tās ir?

Viegli ir tad, ja darbā viss izdodas. Ja apkārt ir komanda, kas visu saprot. Ja ir gandarījums par paveikto un cilvēki par to pasaka paldies. Tas ir ļoti svarīgi. Tas ir reti, tomēr notiek. Tas rada prieku un ir vislabākais stimuls darbu turpināt. Arī darbiniekiem novērtējums no vadības ir ļoti svarīgs, un priecājamies par katru paldies no novada iedzīvotājiem.

Runājot par to, kad nav viegli, redzam, kāda ir policistu darba specifika. Strādājām ar visdažādākajiem cilvēkiem. Arī ar nepilngadīgajiem notiek svarīgs preventīvais darbs, kas ir ieguldījums nākotnē, lai bērni saprastu, ka policijas klātbūtne ir svarīga. Lai nav tā, ka vecāki iet ar bērnu un, redzot policistu, saka: „Redz, kur policists! Nu tu dabūsi! Nu tu mani klausīsi!” Tā jau saknē ielikts tas, ka policists ir bubulis, no kura jābaidās. Nevis tas, ka policistam uz ielas var mierīgi pieiet klāt, aprunāties, pajautāt kaut ko, ja vajadzīga palīdzība.

Par policista prestižu radies priekšstats, ka šis dienests atšķirībā no vienotra cita īsti netiek celts saulītē.

Te ir tas stāsts. Jā, iedzīvotāji mūsu darbu var novērtēt, pateikt paldies. Ja kādam atrodi zagtu mantu, palīdzī nomainīt auto riepu, tad likumsargs paliks atmiņā kā labais. Bet, tiklīdz kaut kas nesānāk, jo, būsim godīgi, nozagto ne vienmēr var atrast, cilvēks mundierī būs sliktais. Tāda ir dzīve. To pierāda piketi, kas tagad notiek Latvijā. Paskatieties video, un redzēsiet, cik ļoti negatīvi ir cilvēki pret likumsargiem! Jābūt psiholoģiski ļoti noturīgiem, apmācītam, lai šādu spriedzi izturētu. Vajadzīga nenormāla savaldība, jābūt labākajiem no labākajiem, lai *neuzsprāgtu*, lai neļautu izvest sevi no pacietības. Šis ir laiks, kad jābūt stipriem nerviem.

Cik gadu mundieris jau ir ikdiena?

Es Kuldīgā sāku 2000. gadā Valsts policijā, 2011. gadā pārnācu uz pašvaldības policiju. 11 gadus, ieskaitot mācību laiku, nostrādāju Valsts policijā, bet kopš 2019. gada esmu pašvaldības policijas priekšnieks.

Bērnībā...

Nē! (Smejas.) Policijā nonācu nejausi. Pirms tam strādāju

Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks Kaspars Šabāns uzskata: par policistu var strādāt tas, kuram ir pārliecība un kuram šis darbs sagādā prieku.

Kuldīgas gāzes kantorī, kas vairs neeksistē. Lēnām nāca 90. gadu beigas un pārmaiņas, kad darbiniekus sāka atlaist, viss pārgāja uz Ventspili, jo veidojās reģionālais uzņēmums. Katru piektdienu spēlējām volejbolu, pie mums nāca arī policijas darbinieki, viens no viņiem – Sandis Būdenieks. Kādā sarunā pateicu, ka man darbs jau uzteikts, un viņš piedāvāja iet uz policiju. Sākotnēji par šoferi, jo Kuldīgas iecirknim bija vecs, kantains *Volvo*, bet man jau ilgu gadus bija tiesības. Ja vajag, tad vajag. Aizeju pieteikties. Jā, darbinieki vajadzīgi, bet pirms tam būšot jāpamācās. Ja būtu to zinājis, droši vien neietu pieteikties, bet nevarēju vairs atteikt. Tā mani nosūtīja uz Kauguru policijas skolu klātienē mācīties deviņus mēnešus. Stipendija – *nekāda*, iztikti grūti.

Arī viņš atzinās, jo gribēja dabūt apdrošināšanas naudu un no tās abiem dedzinātājiem apsolījis 5000 latu. Beigās nebija ne mājas, ne naudas, bija parāds pret svilnātājiem un lielas nepatīkšanas ar policiju. Interesanti, ka neilgi pēc tam *Parex* banka bankrotēja un Latvijā sākās dziļa krīze.

Tas bija neierasts gadījums, kad ekspertīze saka vienu, bet aizdomās turētie vainu ir atzinuši. Šo lietvedību citi izmantoja, lai aizstāvētu diplomdarbus. Šis ir arī spilgts piemērs tam, ka vieniem tu esi labais, citiem – sliktais. Labais, jo atrisināji lietu, sliktais, jo noķēri sliktos.

Tādi gadījumi trenē spēju

atbildība bija 25 000 latu. Toreiz arī banka pasūtīja ekspertīzi, un to darīja Čehijā. Savācām materiālus, sākam pētīt, vai tiks ierosināta krimināllieta vai būs atteikums. Maza atkāpe. Manā redzeslokā bija nonākusi persona X, pret kuru jau saktas citas krimināllietas un kam draudēja reāls cietumsods. Pagāja laiks, un ausis nonāca operatīvā informācija, ka māja nodedzināta un dedzinātājs ir persona X, kas to paveikusi kopā ar personu Y. Ņemam abus ciet – viņi atzīstas. Kad atnāk Čehijas ekspertu slēdzību, tajā melns uz balta rakstīts: ugunsgrēks izcēlies īssavienojuma dēļ un saimniekam atliek vien saņemt kompensāciju. Bet nesānāca, jo mēs jau bijām noķēruši dedzinātājus, kuri pastāstīja, ka īpašnieks tos sarunājis, lai māju neuzkrītoši nodedzina.

Arī viņš atzinās, jo gribēja dabūt apdrošināšanas naudu un no tās abiem dedzinātājiem apsolījis 5000 latu. Beigās nebija ne mājas, ne naudas, bija parāds pret svilnātājiem un lielas nepatīkšanas ar policiju. Interesanti, ka neilgi pēc tam *Parex* banka bankrotēja un Latvijā sākās dziļa krīze.

Tas bija neierasts gadījums, kad ekspertīze saka vienu, bet aizdomās turētie vainu ir atzinuši. Šo lietvedību citi izmantoja, lai aizstāvētu diplomdarbus. Šis ir arī spilgts piemērs tam, ka vieniem tu esi labais, citiem – sliktais. Labais, jo atrisināji lietu, sliktais, jo noķēri sliktos.

Tādi gadījumi trenē spēju

atbildība bija 25 000 latu. Toreiz arī banka pasūtīja ekspertīzi, un to darīja Čehijā. Savācām materiālus, sākam pētīt, vai tiks ierosināta krimināllieta vai būs atteikums. Maza atkāpe. Manā redzeslokā bija nonākusi persona X, pret kuru jau saktas citas krimināllietas un kam draudēja reāls cietumsods. Pagāja laiks, un ausis nonāca operatīvā informācija, ka māja nodedzināta un dedzinātājs ir persona X, kas to paveikusi kopā ar personu Y. Ņemam abus ciet – viņi atzīstas. Kad atnāk Čehijas ekspertu slēdzību, tajā melns uz balta rakstīts: ugunsgrēks izcēlies īssavienojuma dēļ un saimniekam atliek vien saņemt kompensāciju. Bet nesānāca, jo mēs jau bijām noķēruši dedzinātājus, kuri pastāstīja, ka īpašnieks tos sarunājis, lai māju neuzkrītoši nodedzina.

Arī viņš atzinās, jo gribēja dabūt apdrošināšanas naudu un no tās abiem dedzinātājiem apsolījis 5000 latu. Beigās nebija ne mājas, ne naudas, bija parāds pret svilnātājiem un lielas nepatīkšanas ar policiju. Interesanti, ka neilgi pēc tam *Parex* banka bankrotēja un Latvijā sākās dziļa krīze.

Tas bija neierasts gadījums, kad ekspertīze saka vienu, bet aizdomās turētie vainu ir atzinuši. Šo lietvedību citi izmantoja, lai aizstāvētu diplomdarbus. Šis ir arī spilgts piemērs tam, ka vieniem tu esi labais, citiem – sliktais. Labais, jo atrisināji lietu, sliktais, jo noķēri sliktos.

Tādi gadījumi trenē spēju

pievērst uzmanību šķietamiem sīkumiem.

Noteikti. Ne velti likumā par policiju teikts, ka dienesta ziņojumi jāiesniedz 24 stundu laikā. Tas tādēļ, lai var apdomāties, jo varbūt sākumā kāda detaļa paslīd garām. Ir teiciens, ka rīts gudrāks par vakaru. Pasēdi, padomā, izgulies, un, iespējams, no rīta būs pavisam cits redzējums, kas patiesībai tuvāks. Nedrīkst strēbt karstu! Toreiz pagāja vairāk par diennakti, bet beigu beigās it kā acīmredzamais izrādījās maldīgs. Nekad nevar uzzināt patiesību, uzklusot tikai vienas puses teikto. Ja gribi būt objektīvs, ieklausies arī otra teiktajā!

„Nekad nevar uzzināt patiesību, uzklusot tikai vienas puses teikto.”

Te vietā cits teiciens: **taisnība ir kaut kur pa vidu.** Tieši tā. Administratīvās komisijas sēdēs, klausoties, ko saka par šķietamo grēkāzi, jāpievērš uzmanība arī tam, ko saka tas, kurš sagrēkojies. Kas lika pārkāpt? Kādi ir dziļākie iemesli? Sākumā var šķist, ka cilvēks ir norakstāms bandīts, bet patiesībā rīcības motīvi jāmeklē dziļāk. Ieklausoties, pievēršot uzmanību cēlonim, var novērst nākamo pārkāpumu.

Zināšanas, ko esi ieguvis Valsts policijā, lieti noder arī pašvaldībā.

Jā. Mums gan ir citāda specifika – nav krimināllietu, bet zināšanu bagāža darbu ļoti atvieglo. Esmu gājis cauri dažādām situācijām, ir daudz vieglāk orientēties likumos, un jau zināms, ko kādā

Ja gribi būt policists

- Jābūt Latvijas pilsonim no 18 līdz 40 gadiem.
- Fiziskajai sagatavotībai, veselībai un psiholoģiskajām īpašībām jāatbilst Ministru kabineta noteikumu prasībām.
- Nedrīkst būt sodīts par tīšu noziedzīgu nodarījumu.
- Valsts valodas zināšanām jāatbilst amatam izvirzītajām prasībām.
- Cilvēks gan ar vidējo izglītību, kurš mācības turpina augstskolā, gan ar augstāko izglītību tiek apmācīts Valsts policijas koledžā.

„Vajadzīga nenormāla savaldība – jābūt labākajiem no labākajiem, lai neļautu izvest sevi no pacietības.”

situācijā darīt vai nedarīt.

Bet jums kopā ar Valsts vides dienestu Ventā jāuzmana makšķernieki un maluzvejnieki.

Nezinu, vai pareizi būtu teikt, ka tā Kuldīgā ir problēma. Jā, kādus gadus atpakaļ te gāja jautri, tomēr maluzveja gājusi mazumā, vismaz pilsētas teritorijā. Nianses vēl jāuzlabo, bet mēs ejam pareizo ceļu. Zvērināti maluzvejnieki ir atsevišķa cilvēku kategorija, kas, ja varēs, izmantos katru iespēju. Un jāatzīst – dažam tas ir iztikas avots. Kāds ies vienmēr. Rumbā izsenis ir likti gan legāli, gan nelegāli murdi un tīkli, un tas sakņojas tēvutēvos. Tas viņiem asinīs.

Pēc Skrundas un Alsungas novada pievienošanas atbildības zona kļuvusi lielāka. Vai spējat tikt galā?

Jāspēj. Veidojam Skrundas iecirkni, lai tur mūsu darbinieki būtu arī naktī, jo līdz šim pašvaldības policija savu darbdienā tur beidza piecos. Svarīgi, lai mums ir divas ekipāžas: viena Kuldīgā, otra Skrundā, kur arī jau ir izveidots videonovērošanas tīkls. Vēl jāsaprot par darbiniekiem.

Policijas priekšnieka amatā bijušas arī dažas nepatīkšanas, bet izskatās, ka vadības, padoto un kuldīdznieku uzticība tomēr ir.

Domāju, ka jā. Ir teiciens, ka no kļūdām jāmacās. Arī savām. Jāsaprot, kādas nianses jāmaina, lai no līdzīgiem kāzumiem izvairītos. Lai pat teorētiski nekas tāds nevarētu notikt. Un tas jau izdarīts.

Vai esi labs policists?

Jābūt paškritiskam, bet ļoti ceru, ka jā.

KURZEMNIEKS JAUTĀ

Kas, jūsaprāt, ir vardarbība? Vai esat saskāries ar kādu tās veidu?

Sarmīte Freiborne, bezdarbniece: – Vardarbība ir viss, kas otram sāp. Gan fiziski, gan emocionāli. Man gan, paldies Dievam, konkrēti piemēri nav ne ar draugiem, ne paziņām. Internetā, protams, esmu lasījusi, bet tur var salikt visādas muļķības. Tad ej nu sazinā, kas no tā ir taisnība! Kam taisnība, kurš ir vardarbīgs, kurš ne, tas grūti izspriežams no malas. Tad jālien iekšā ģimenē, lai uzzinātu, jo svešs to nezinās. Nevienš uz āru neizrādās, ja mājās iet smagi vai ir kādas problēmas. Daudzi nestāsta, varbūt mums kāds pat ir blakus, bet mēs to nenojaušam. Ja skaidri zinātu, ka kādam ir tādas problēmas, es noteikti meklētu informāciju internetā – malā nestāvētu.

Diāna Sandrauskaite, bezdarbniece: – Dzirdēts ir medijos, bet pati saskārusies neesmu. Televīzijā esmu redzējusi, ka vīrs sit sievieti un bērnus. Ja man būtu vajadzīga palīdzība, es vispirms ietu pie pašvaldības policijas, uz sociālo dienestu. Parasti jau tie, kuri tiešām ar to saskaras, īsti nesūdzas un par to nerunā. Katram ir kādas neielīdīs.

Ilze Pāvila, mamma: – Tas ir kaut kas briesmīgs – gan emocionāli, gan fiziski. Starp draugiem vai paziņām nevienu tādu gadījumu neesmu dzirdējusi, bet internetā esmu daudz lasījusi. Ja kādam tuvam cilvēkam vai man vajadzētu palīdzību, visdrīzāk, es nezinātu, kur meklēt. Noteikti ir kādas instances, bet konkrēti nosaukt nevaru.

Jevgēnija Gorina, skolotāja: – Vardarbība ir aizliegta. Tās ir sāpes,raudāšana. Pirmais, kas nāk prātā, ir vardarbība ģimenē, arī pret bērniem. Var gadīties arī darba kolektīvā tā sauktais mobings. Konkrētus piemērus neesmu dzirdējusi – man paveicies. Ja par kādu uzzinātu, tad zinātu, kur ieteikt vērsties, jo strādāju skolā. Ja vardarbība būtu vērsta pret bērnu, par to es paziņotu pati, bet par pieaugušo cilvēku gan ne. Viņam varu tikai ko ieteikt.

Maija Jansone, pensionāre: – Vardarbībai ir daudz veidu. Pati saskārusies neesmu. Esmu lasījusi un redzējusi televīzijā visādus notikumus skolās starp bērniem, jauniešiem. Tad viens grib parādīt sevi kā vadoni, pievērst uzmanību, un viņš to dara ar vardarbību. Varbūt šis bērns ir to redzējis mājās, sēta vai agrāk bērnudārzā, tādēļ pats tā uzvedas. Tas atkarīgs no emocionālā un psihiskā stāvokļa, cik katrs pats spēj sevi kontrolēt. Tāda ir mana pieriecība. Ja paziņu lokā būtu tāda situācija, ieteiktu iet pie psihologa. Skolās un bērnudārzos psihologi jau tagad ir.

Mairita Kraule-Štolce, veikala *Kuule* pārdevēja: – Vardarbība ir tāda izturēšanās, kas būtu pret kādu cilvēku grību, kas tāds, kas nodara kaitējumu cilvēkam vai dzīvniekam, vai videi. Esmu no kaimiņiem dzirdējusi par dažāda veida vardarbību. Ir bijusi bērnu atstāšana novārtā, sīkais huligānisms, kautiņi. Tur ir alkoholisms un viss pārējais, tāpēc vardarbība tur ir tuvu. Tur viss ir pastāvīgā procesā – nekas nav atrisinājies. Ja kāds pie manis nākto ar tādu problēmu, tad palīdzētu, zvanītu policijai. Un tagad jau internetā var visu atrast. Šādas situācijas noteikti jārisina!

Kurzemnieka publikāciju sērijā *Visi zem viena kupola* – trīspadsmitais stāsts. Šoreiz par vardarbību.

Vardarbība: izskaust nevarēs, bet mazināt gan

„Vardarbība nav spēka pazīme,” uzsverts kādā Valsts policijas plakātā. Zem tā skaidrots: darot pāri citam, tu parādi savu vājumu, izskaties slikti. Policija nav vienīgā institūcija, kas iesaistīta, lai vardarbību mazinātu. Tāpat šo krimināli sodāmo darbību novēršana un palīdzība, lai cilvēki līdz likumpārkāpumiem vispār nenonāk, ir sociālā dienesta, bāriņtiesas, kā arī nevalstisko organizāciju rūpju lokā, īpaši tad, ja vardarbība notiek ģimenē un var ciest bērni – nākamā paaudze.

Mājsēdes laikā – vairāk

Vita Maslobojeva: „Valsts policijas rīcībā ir iespējas un likums, kā agresoru savaldīt, neļaut viņam pārinodarījumu atkārtot, galvenais, lai cietusi persona to gribētu.”

Vardarbības gadījumu skaits nav būtiski ne pieaudzis, ne mazinājies. Tiesa, kopš pandēmijas gan tam esot tendence palielināties, stāsta Valsts policijas (VP) Kuldīgas iecirkņa kārtības policijas nodaļas priekšniece Vita Maslobojeva.

Tas skaidrojams ar to, ka ģimenē pieaug konfliktsituācijas, jo cilvēki spiesti vairāk laika pavadīt mājās, nelielos dzīvokļos, sabiedriskie ierobežojumi nomāc un vairo negatīvas emocijas. Attiecīgi pieaug vēlme lietot varu, turklāt bieži tā nebūt neizpaužas kā fiziska spēka lietošana. Arvien biežāk ir sastopama emocionālā vardarbība. Sabiedrība kļūst izglītotāka un atpazīst tās pazīmes, lai gan var šķist, ka to pierādīt ir juridiski sarežģītāk nekā tad, ja nodarīti acimredzami miesas bojājumi.

ZVANA PUSAUDŽI

Policijā (tostarp pašvaldības) ziņas par konfliktiem visbiežāk tiek saņemtas no iesaistītajiem, proti, cietušajiem. Daudzi gan vēl joprojām ziņot baidās, jo domā, ka tad nelaime būs lielāka, jo varmāka atbriesies. Pēdējā laikā bailes esot mazinājušās, jo cilvēki vairāk sākot apzināties savas tiesības un to aizsardzību. Arvien biežāk ziņojot bērni (pārsvarā padzītņieki), ja starp vecākiem izcēlies bīstams strīds. Bērni tad pamanījušies izskriet laukā

vai noslēpties citā istabā, lai nepamanīti var piezvanīt. Tādās reizēs policijai tas ir īpašs trauksmes signāls. Ierodoties izsaukuma vietā, tā izvērtē situāciju kopumā. Par ģimenes konfliktu jāaizpilda īpaša veidlapa, kurā tiek atspoguļota visa pieejamā informācija. Bērnu drošībai uzmanība jāpievērš pirmām kārtām, un jādara viss, lai viņus aizsargātu.

JA VARMĀKA NERIMSTAS

„Jā, ir reizes, kad agresīvā persona nespēj nomierināties,” atzīst V.Maslobojeva. „Mūsu uzdevums ir iegūt visus pierādījumus, lai agresoru varētu no strīda vietas aizvest prom. Viens no mūsu, kā saka, darba instrumentiem ir policijas lēmums par nošķiršanu, ko var pieņemt gan Valsts, gan pašvaldības policija. Šie Ministru kabineta noteikumi darbojas jau kopš 2014. gada marta. Ja notikuma vietā konstatēta vardarbība un cietušais iesniedz pieteikumu, policijas darbinieks pieņem attiecīgu lēmumu un varmākam uzliek pienākumu atstāt dzīvesvietu arī tad, ja tas ir viņa īpašums. Tā varam viņu izolēt un cietušos pasargāt līdz astoņām dienaktīm.”

NAV TIKAI VĪRIEŠI VIEN

Policija arī uzrauga to, vai pienākums tiek izpildīts. Lielākoties varmāka pārāk neprotestē, jo apzinās, ka citādi tā būs vēl lielāka nepakļaušanās likumam. Bieži agresors esot alkohola ietekmē, dažkārt pat diezgan stiprā.

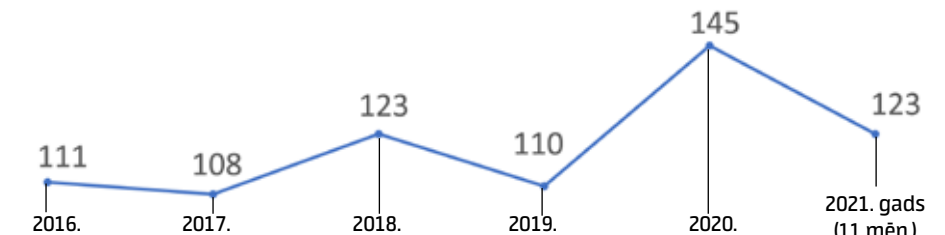
Sabiedrībā valda uzskats, ka varmākas ir tikai vīrieši, to kuriem cieš sievietes un bērni. Novērojumi un oficiāla statistika to apgāž. Īpašas tendences gan nav, tomēr par vardarbību pie atbildības tiek sauktas arī sievietes. Kopš spēkā ir minētie noteikumi, policijas lēmums par nošķiršanu pieņemts trim sievietēm varmākām.

Raksturojot kopainu, VP pārstāve norāda, ka gadījumi ir dažādi: „Ir tādas situācijas, kas atkārtojas gandrīz regulāri, lai kādi līdzekļi izmantoti. Piemēram, paiet noteiktās izolācijas dienas, varmāka atgriežas un cietusi viņu pieņem, ģimene kādu brīdi sadzīvo satīcīgi, bet pēc laika atkal izceļas strīds.

Bez nošķiršanas ir vēl citi līdzekļi. Cietušais var vērsties tiesā, lai viņam nosaka pagaidu aizsardzību pret vardarbību. Bieži vien jāspēr arī šis solis. Mūsu praksē ir kāds gadījums, kad varmākam bija noteikts nošķiršanas lēmums, par kura nepildīšanu var sodīt. Tomēr viņš nespēja noturēties un īsajā nošķiršanas laikā vairākkārt gāja atpakaļ uz mājām. Tika sodīts piecas reizes! Bet citreiz pietiek ar vienu reizi: sieviete sadūšojas, izsauc policiju, un vīram jau tas vien liek savu rīcību apdomāt.

Likumos ir diezgan efektīvi līdzekļi, lai vardarbību ierobežotu. Bet var novērot, ka sievietēm bail uzdrīkstēties, – viņas nepiekrīt lēmumam par nošķiršanu, baidoties no tā, kas būs tad, kad varmāka atgriezīsies. Mazināt bailes ir grūtāk nekā mazināt vardarbību.”

Valsts policijā reģistrētie vardarbības gadījumi Kuldīgas novadā

Noklusē, pat piesedz

Vineta Brūdere-Sedliņa: „Ja cilvēkos valdītu miers un saskaņa, tad agresija noteikti mazinātos, taču ceļš uz to vēl ejams mums visiem kopā.”

Emocionālā vardarbība no visiem veidiem ir visgrūtāk definējama un izmērāma, atzīst sociālā darbniece darbā ar ģimenēm un bērniem Vineta Brūdere-Sedliņa.

Ne velti speciālisti lieto izteicienu *Vardarbībai patīk klusums*. „Upuru klusēšanas, pat varmākas piesegšanas dēļ sociālajam darbiniekam nākas sievieti, retāk vīrieti, motivēt saņemt rehabilitāciju – psihologa konsultācijas,” teic V.Brūdere-Sedliņa. „Esmu novērojuši, ka palīdzību lūdz tie cietušie, kuriem to ieteikusi bāriņtiesa, radnieku ieteikuma un viņu labās pieredzes. Sociālais dienests sadarbojas ar skolām, nevalstiskajām organizācijām.

„Mūsu uzdevums ir palīdzību piedāvāt, bet cietušie var arī atteikties. Savukārt vardarbīgajam prasības, ko uzlikusi policija vai tiesa, jāizpilda obligāti. Lieklākā daļa brīvprātīgi piekrīt sadarboties, mazāk ir to, kuri pēc uzaicinājuma neatnāk, uz telefona zvaniem neatbild. Ja nav iesaistīti bērni, likums neliek mums viņus piespiest.”

Ilgstoši dzīvojot šādās attiecībās, cilvēki pierod un iemācās pielāgoties. „Pats sarežģītākais ir cietušo pārliecināt, ka viņa rokās ir vara situāciju mainīt. To var izdarīt, durvis uz pagātni aizverot. Tas ir sarežģīti gan psiholoģiski, gan ekonomiski. Manas klientes ne reizi vien teikušas, ka viņām nav savu ienākumu, nav algota darba, ir tikai valsts ģimenes pabalsts par bērniem. Gadās, ka to saņem vīrietis, kurš izrādās varmāka un agresors. Esmu klientēm ieteikusi svarīgos dokumentus turēt tikai viņām zināmā vietā, sagatavot kopijas, ja nāktos bēgt. Iesaku draudu izziņas no mobilā tālruna neizdzēst, jo tiesā tās derēs kā pierādījums.”

VISPIRMS ATKLĀTI JĀIZRUNĀJAS

Sākotnēji psiholoģiskā palīdzība cietušajiem nešķietot būtiska: „Ko psihologs man var palīdzēt?” Ir tādas sievietes, kuras uzskata, ka spēj pašas sev būt par psihologu. Ar cietušajiem daudz jāstrādā, jārunā, jāmotivē saņemt profesionālu palīdzību, jo psihologs ir speciālists, kurš vislabāk palīdzēs pārstrādāt vardarbībā gūtās emocionālās traumas. Jāsagatavo iespējamai varmākas reakcijai.

„Kāda sieviete sēdēja manā kabinetā un tikko bija uzrakstījusi iesniegumu, lūdzot sociālo rehabilitāciju. Tad ievanājis tālrunis, viņa to pacēla, atvainodamies, ka noteikti jāatbild. Dzirdēju fonā vīrieša balsi, sieviete viņam atbildēja vien ar „jā, nē, esmu pilsētā, mājās pastāstīšu”. Pēc tam atklāja: vīrs nedrīkst uzzināt, pat ne ļaust, ka viņa lūgusi palīdzību, citādi varot tikt iespaidota fiziski.

Darām visu, lai cietušo pasargātu. Regulāri uzturam saikni, sarakstāmies e-pastā vai sazināmies, jo tā varu sniegt savu psihosociālo atbalstu, informēt. Gandarī tas, ka sieviete, kas sākumā kabinetā ienāk, sevi ierāvusies, uz jautājumiem atbild īsi un negribīgi, sajūtot atbalstu, atveras, tomēr daļas piedzīvotajā un ir gatava saņemt palīdzību. Dažreiz izplūst asaras, bet arī tā ir daļa no terapijas un atlabšanas. Reizēm pat pajautāju: „Vai varat izraudāties?” Asaras palīdz, jo tā organisms ir uzbūvēts, ka tas spēj sevi atgūt.”

Pašlaik valsts nodrošina sociālo rehabilitāciju vardarbībā cietušiem bērniem, pilngadīgajiem un arī varmākām. V.Brūdere-Sedliņa uzskata, ka šie pakalpojumi ir darbs ar sekām. Valstiskā līmenī sociālā politika jābalsta vairāk uz preventīviem pilāriem, mācot un skaidri nosakot cilvēkvērtības.

APTAUJA

1. Kāda vardarbība ģimenē visbiežāk novērojama?	2. Vai esat sastapies ar vardarbību ģimenē?	3. Kāda ir sabiedrības attieksme, redzot vardarbības pazīmes?	4. Kas jā dara, lai negatīvās tendences mazinātos?
Emocionāla 47,6%	Baidās no atbēšanas 30%	Vienaldzīga 36,8%	Vairāk jāstāsta, lai izglītotu 28%
Fiziska 23,8%	Savās mājās 30%	Baidās no atbēšanas 31,6%	Jāpopularizē labā prakse citai pret to 28%
Kontrole 14,3%	Rados 10%	Slepeni ziņo iestādēm 10,5%	Jāsniedz lielāks atbalsts cietušajiem 16%
Seksuāla 9,5%	Draugu vai kolēģu lokā 10%	Cenšas iekļauties 5,3%	Jāievieš varmākām stingrāki sodi 12%
Ekonomiska 4,8%	Strādāju tiesībsargājošajā iestādē 10%	Palīdz cietušajiem 5,3%	Jāpilnveido likums 8%
	Palīdz ģimenēm kā brīvprātīgais/-ā 10%	Atklāti izsauc policiju 5,3%	Jāuzlabo valsts iestāžu sadarbība 8%
		Neko nedara 5,3%	

Vardarbība ģimenē

Tas ir fizisko, seksuālo, verbālo, emocionālo un ekonomisko aizskārumu cikls, kas atkārtojas arvien biežāk un ko laulātais, dzīvesbiedrs/-e vai citi tuvinieki (pieaugušie bērni u.c.) pret otru izmanto tāpēc, lai upuri kontrolētu, lai iegūtu un noturētu varu pār to.

Jūt vēl pieaugušo vecumā

Lelde Rozevska: „Neviena vardarbības izpausme nedrīkst būt norma. Un nedrīkst aizbildināties, ka cietušais pats vien vainīgs, jo otru uz tādu rīcību izprovocējis.”

Kuldīgas novada sociālā dienesta sociālās darbnieces Leldes Rozevskas darbs vairāk saistīts ar pieaugušajiem, taču tas skar arī ģimeni, kurā klients dzīvo. Jo atbalsts vajadzīgs visiem.

DAĻA NEGRIB KOPĒT VECĀKUS

Policija ziņo dienestam, lai tas piedāvā sociālos, krīžu centra pakalpojumus, psihologa konsultācijas u.c. Dažkārt dienestā vērsas paši varmākas – arī tad, kad par tādiem vēl nav kļuvuši. Bērniņa piedzīvotās vardarbības sekas jūt vēl pieaugušo vecumā. Īpaši tas parādās tad, kad pašiem dzimst bērni un viņi baidās atkārtot vecāku kļūdas. Daudzi atnāk pēc draugu, radnieku ieteikuma un viņu labās pieredzes. Sociālais dienests sadarbojas ar skolām, nevalstiskajām organizācijām.

„Mūsu uzdevums ir palīdzību piedāvāt, bet cietušie var arī atteikties. Savukārt vardarbīgajam prasības, ko uzlikusi policija vai tiesa, jāizpilda obligāti. Lieklākā daļa brīvprātīgi piekrīt sadarboties, mazāk ir to, kuri pēc uzaicinājuma neatnāk, uz telefona zvaniem neatbild. Ja nav iesaistīti bērni, likums neliek mums viņus piespiest.”

NAV VIEGLI ATPAZĪT

Pēc L.Rozevskas novērojumiem sabiedrība mainās uz pozitīvo pusi – kļūst atsaucīgāka, cietušās vairs tik ļoti nebaidās un nekautrējas, ko padomās citi. Viņas praksē bijuši gadījumi, kad cilvēks atnāk un lūdz padomu, jo baidās, ka sliktās bērnības pieredzes dēļ varētu pacelt roku pret saviem bērniem. „Kādreiz daudziem varbūt normāli likās bargi sodīt, nopērt, pat iekautstīt, ja bērns kaut ko ne tā izdarījis. Tagad tā nav, un arī bērni zina, ka tā nedrīkst darīt. Skolās, pat bērnudārzos par to tiek stāstīts.

Grūtāk ir ar emocionālo vardarbību – pat pieaugušie bieži vien to neatpazīst. Tāpat citas vardarbības izpausmes: kontrolejošo, finansālo. Cilvēki iekrīt lamātās, domādami, ka visu zina. Tehnoloģiju laikmetā daudzi pat neapjauš, ka internetā pret viņiem vērstis mobings. Atklāt mazāk zināmos vardarbības veidus traucē stereotipi. Pieņemts, ka pelnītājs ir vīrs, tāpat viņš ir noteicējs visos gadījumos, drīkst kontrolēt katru ģimenes locekļu soli, ietekmēt finansiāli.”

MAINĀS UZ LABO

Sociālā darbniece atceras kādu sievieti (viņa nedzīvo Kuldīgas novadā), kura tikai 24 gados sapratusi, ka cietusi vardarbībā. Augusi bērnunamā, vadītājas dēls bieži līdīs pie viņas gultā, aizskāris, izmantojis seksuāli. Meitene nav sūdzējusies, domādama, ka tā tam jābūt – tas taču vadītājas dēls. Bet tikai tad, kad izmācījiesies par pirmsskolas pedagogi un aizbraukusi uz kursiem, kuros stāstīts, kā bērniem atpazīt vardarbību, sapratusi, ka ir cietusi pati. „Maza būdama, viņa nevarēja šo faktu izvērtēt,” piemin L.Rozevska.

„Gadās, ka arī pieaudzis cilvēks teorētiski vardarbību saskata, bet psiholoģiski pieņem grūti. Tāpēc piedāvājam speciālistu konsultācijas, lai tiktu sekām pāri. Arī minētā sieviete saņēma palīdzību, jo bērniņa piedzīvotais traucēja tagadējām attiecībām. Ja cilvēks vēlas, piedalās atbalsta programmās un pats pie sevis piestrādā, tad no vardarbības un tās sekām var tikt vaļā.

Kāds mans klients ilgstoši bija vardarbīgs – ne ģimenē, bet sabiedrībā, pasākumos izraisot konfliktus, kas parasti beidzas ar kautiņiem. Bija nonācis tiesībsargājošajās iestādēs un izlīguma procesos (tad apsūdzības tiek atceltas), līdz pēkšņi sapratis, ka tā vairs nevar turpināties – tas var novest cietumā vai arī viņš kādu var savainot līdz nāvei. Sapratis, ka pats nespēj savu uzvedību kontrolēt, – vajadzīga palīdzība. Gāja pie psihologa, mācījās un turpina strādāt ar sevi, lai ar nevēlamajiem instinktiem tiktu galā. Bet tas ir ilgstošs process.”

VIEDOKĻI

Jārada droša vide

● **Inga Kozlova**, Kurzemes atbalsta centra *AIRI vecākiem* vadītāja:

– Mums ar vardarbības sekām nākas strādāt ikdienā. Daļai bērnu, kuri ir audzģimeņu, aizbildņu vai adoptētāju aprūpē, diemžēl kāds vardarbības veids bijis jāpiedzīvo: fizisks, emocionāls, arī pamešana novārtā. Tādēļ audzģecākiem jāpalīdz bērniem, kuri viņu ģimenēs dzīvo, piedzīvoto aizmirst, radot drošu un atbalstošu vidi. Centra speciālisti var nākt talkā ar praktiskiem padomiem, terapeitisku atbalstu. Mūsaprāt, svarīgi ir lielāku uzmanību pievērst vardarbības prevencijai un sociālajam darbam ar ģimenēm, kas nonākušas sarežģītās situācijās.

Ja nemīl un neciena

● **Pāvils Brūvers**, Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas emeritētais bīskaps:

– Vardarbības avots ir egoisms. Tāda ir grēkā krita cilvēka samaitātā daba. Varmācībai vārti tiek atvērti tad, ja cilvēks sevi vērtē augstāk par citiem un domā tikai par savu labsajūtu, cenšoties pakļaut citus. Kad satiekos ar cilvēku, kuru no sirds mīlu un ļoti cīenu, tad taču man nerodas vēlēšanās viņam nodarīt pāri ne fiziski, ne emocionāli, lai ko viņš būtu nodarījis. Gluži cita attieksme veidojas pret to, kuru nemīl. Ja kāda cilvēka uzvedība un rīcība neatbilst paša uzskatiem, ne viens vien ir gatavs savā augstprātībā otru pārmācīt. Vardarbība rodas no mīlestības un cieņas trūkuma. Ar audzināšanu var panākt, ka kāds iemācās sevi savaldīt publiskā vietā, bet dažkārt sabiedrībā cienīts, par laipnu un savaldīgu uzskatīts cilvēks privātos apstākļos pārvēršas par nežēlīgu tirānu. Esmu dzirdējis, ka vardarbībai ģimenēs esot pieaugoša tendence. Tas saistīts ar ieilgušajiem ierobežojumiem Covid-19 izplatības dēļ – cilvēki kļūst neapmierināti un nervozi. Pirms kāda gada ANO ģenerālsekrētārs Antoniu Guterešs cēla trauksmi par to, ka dažās valstīs vardarbība ģimenēs, sevišķi pret sievietēm, esot pieaugusi divkārt. Situāciju pasliktina tas, ka daudzviet tā netiek uzskatīta par noziegumu un upuri par to klusē. Vardarbība ir ļaunums – garīga levlēma, kas nav atrisināma citādi kā vien garīgiem līdzekļiem. Ievērojams krievu rakstnieks Aleksandrs Solžeņicins Templtona balvas saņemšanā 1983. gadā teica, ka viņš 50 gadus pētījis, kur ceļas ļaunums, un nācis pie atziņas, ka taisnība bijusi vecmāmiņai: viss ļaunums ceļas no tā, ka cilvēki aizmirsuši Dievu. Atgriezoties pie Dieva, atverot savas sirdis Jezus Kristus mīlestībai, var tikt dziedināta katra cilvēka sirds un var veidoties sabiedrība bez vardarbības, bez citu izmantošanas un pazemošanas.

Jāpilnveido likumi

● **Irina Mazurika**, centra *Marta* speciālistu komandas vadītāja: – Izplatītākā ir emocionālā vardarbība, ar ko saskaras mūsu klienti. Daudz nāk sievietes, kas cietušas bērnībā. Vardarbībai nav noilguma, un valsts finansē palīdzību visos gadījumos, kad cilvēks jūt, ka piedzīvotais joprojām traucē. Bērni vardarbības sekas izjūt pat tad, kad nav bijuši notikumiem klāt. Ja vecāku starpā notikusi vardarbība, bērni jebkurā gadījumā cieš emocionāli.

Sadarbībā ar policiju un bāriņtiesas redzams, ka priekšstati mainās un uzlabojas. Tiesībsargājošajām iestādēm parādās jauni rīki. Valsts galvenokārt vērs uzmanību uz bērnu aizsardzību, mazāk iedziļinās tajā, ka viens no vecākiem ir varmāka, otrs – cietušais. Abi tiek uzskatīti kā līdzvērtīgi atbildīgi par bērnu. Taču jāņem vērā, ka vardarbībā cietušajam pieaugušajam emocionālais stāvoklis ir iedragāts: lielas bailes, bezspēcība. Ir gadījies, ka mamma vēlas ar dienestiem sadarboties, bet saņem pārmetumus, ka ģimenē kas tāds noticis. Tēvs visbiežāk nevēlas neko mainīt, ir pārliecināts, ka viņam taisnība. Nez kāpēc uzmanība galvenokārt vērsta uz mammu, lai visus speciālistus apmeklēt viņa. Protams, nodomi ir labi, tomēr varētu vairāk mēģināt saprast, kā jūtas cietusi persona. Iznāk tāds kā papildu spiedienu. Vardarbība bieži ir manipulācijas līdzeklis, bet Latvijā nav skaidra mehānisma saskarsmes tiesību regulēšanai. Kad vecāki izšķiras, bērna dzīvesvietu parasti nosaka pie viena, otram dod tiesības tikties. Bet praksē pazemošana atkārtojas, bērnu nododot otram, jo varmākam nemaz tas bērns nav vajadzīgs. Viņš atnācis tādēļ, lai varētu aizvainot bijušo partneri. Savukārt, ja bērns paliek pie tēva varmākas, tad sievietei grūti realizēt saskarsmes tiesības – tiesu izpildītāja, jurista pakalpojumi ir dārgi. Tikšanās reizēs valstij vajadzētu nodrošināt trešo personu – neitrālu. Tomēr pēdējā laikā tēva loma biežāk parādās pozitīvā gaismā.

Garšvielu un citu pārtikas preču veikala *Cikāde* īpašnieki Mārtiņš Rūtenbergs un Laimdota Rūtenberga pie jaunajām telpām Liepājas ielā.

Darbs *Cikādē* pārdevējai Ilzei Straumei patīkot, jo katra diena esot citādāka.

„Mēs raugāties, lai preces būtu labas, lai pircēji pie mums nāktu atkal un atkal.”

Veikals dzīves garšai un labsajūtai

Cikāde nav vienkārši garšvielu veikals Kuldīgā, bet gan ģimenes lolojums – tā īsi un kodolīgi desmitās gadskārtas priekšvakarā uzsver uzņēmuma *Cikāde LM* īpašnieki Laimdota Rūtenberga un Mārtiņš Rūtenbergs. Māte un dēls.

VĪRS MUDINA SĀKT KO SAVU

Pirms desmit gadiem decembrī *Cikāde* durvis vēra mazā namiņā Aizputes ielā. Bet sākums visam ir Laimdotas dzīvesbiedra Gunāra mudinājums, lai mēģinot atvērt kādu veikalu, jo daudz gadu nostrādāts ar tirdzniecību saistītā jomā.

„Esmu beigusi rūpniecības preču tirdzniecības skolu, bet visu mūžu strādāju ar pārtiku,” atmiņās dalās Laimdota. „Atvērt mazu pārtikas veikaliņu vienai pašai nebūtu izdevīgi. Kad vairs nebija darba *Valmieras pienā* un apdrošināšanā, kādu laiku biju bezdarbniekos. Domāju par savu biznesu. *Valmieras pienā* aģentiem daudz mācīja produktu pārdošanu, un pieredze bija. Radās ideja par garšvielu veikalu, jo tās interesēja pašai.”

Iejas īstenošanā iesaistījies visa ģimene. Jauno vietu iekārtojusi saimniece, jo pieredze bijusi vēl no patērētāju biedrības laikiem, kad aptuveni 50 veikalu plauktos viņa noteikusi preču izvietojuumu. Darbā palīgos vairāk nācis vecākais dēls Mārtiņš, kuram arī ir tirdzniecības aģenta pieredze. „Sākums bija grūts. Vietas izvēle – neveiksmīga,” atzīst L.Rūtenberga. „Biju iedomājusies: ja vieta tuvu pārtikas tirgum, cilvēki nāks. Bet ne – iegriezās rētais. Nepilnus septiņus gadus vei-

kals turējās ar ģimenes atbalstu. 2018. gadā bija lūzuma punkts. Pastāvēja divas iespējas: slēgt ciet vai pārcelties uz Liepājas ielu, kur agrāk atradās veikals *Mežrozīte*. Īre tur bija dārgāka, bet telpas – plašākas. Tajā brīdī iesaistījās arī Mārtiņš. Ir vajadzīgi jauni cilvēki, un šodien viņš uzņēmumā ir galvenais, bet, protams, darbojos arī pati. Lēmumus pieņemam kopā, bet es no darba veikalā lēnītēm attālinos.”

Uzņēmēji atzīst, ka apgrozījums aug. „Daudzi *lokdaunu* pārdzīvoja smagi, bet mēs pieņemam darbā pārdevēju,” stāsta L.Rūtenberga. „Kad bija otrais pandēmijas vilnis, pieņēmām vēl vienu no pārcēlājiem atkal uz citām, vēl plašākām telpām Liepājas ielas sākumā. Mums visu laiku ir izaugsme. Bet nevar teikt, ka tas būtu uz pandēmijas rēķina vien. Mēs cīnāmies, meklējam.”

„Naudai jātaisa nauda. Tāpēc mums nav ne jaunu automašīnu, ne ūdeļādas kažoku.”

SPECIĀLI GATAVO GRUZIJĀ

Sākot biznesu, pārdotas garšvielas, bet vēlāk sortimentu papildināja dažādas tējas, cita pārtika. Atrasti partneri, no kuriem produkcija ņemta. Tagad preces tiek sūtītas no Vācijas, Polijas, no rūpnīcas Ungārijā. Pandēmijas dēļ vairumtirdzniecība attīstoties lēni un preču piegāde noritot gausi. „Tagad esam pasūtījuši arī no Gruzijas, kur viens ģimenes uzņēmums garšvielas un

maisījumu gatavo pēc mūsu pasūtījuma. Process ir sarežģīts. Viņiem tiek aizsūtīta etiķete, uz kuras teksts ir latviešu valodā,” stāsta L.Rūtenberga. „Grūti gāja arī ar muitu, un ar to saskārāmies pirmo reizi, jo Gruzija nav Eiropas ekonomiskajā zonā. Daudzus produktus mums izbrāķēja, un tā bija smaga pieredze.” Vēl šajā laikā vairāki piegādes uzņēmumi bankrotējuši, un vajadzējis meklēt jaunas iespējas, jaunus partnerus. „Vēlamies, lai *Cikādes* piedāvājums būtu atšķirīgs. Ir bijis tā, ka mums jautā: „Vai kartupeļu milti jeb ciete ir?” Nav, jo nav nozīmes ņemt to precī, kas ir lielveikalos. Mazam veikalīnam to dos par augstāku cenu. Nevajag dublēt.”

Visādi gājis arī ar garšvielām. Sākumā paņēmuši garšvielas no Polijas, kas bijušas lētākas. „Beigās tās kļuva pelēkas un bezgaršīgas. Izmetām ārā. Secinājums: skopais maksā divreiz,” atzīst L.Rūtenberga. „Ir tādi pircēji, kas saka: „Jums tās lauru lapas ir fantastiskas!” Mēs raugāties, lai preces būtu labas, lai pircējs pie mums nāktu atkal un atkal.”

SMĒRI – KĀ KAIMIŅIENEI

Īpašnieces vērojums – *Cikādē* arī katrs pircējs esot interesants. „Pirmajā veikaliņā Aizputes ielā cilvēki nāca lejā no slimnīcas un

uzreiz iekšā: „Man sāp mugura. Ko jūs ieteiktu?” Atsacīju, ka neesmu ne dakteris, ne gaišreģis – pēc izglītības esmu tirdzniecības speciāliste. Dakteris jau arī saka: „Pamēģināsim vienas zāles, tad otras!” Līdzīgi ir ar smērēm un citām lietām – jāizmēģina. Vēl prasa: „Ko cilvēki visvairāk pērk?” *Zviedru rūgtu* – to desmit gadus tirgojam. Agrāk par to daudziem stāstīju – neieklausījās, bet, kad apkārt iet reklāma no mutes mutē, visi nāk un pērk. Kuldīgā

„Manai kaimiņienei bija tāda smēre – pie jums to esot pirkusi. Man vajag tādu pašu.”

ļoti darbojas mutvārdu reklāma. Par to liecina arī tas, ka ienāk pircēja un saka: „Manai kaimiņienei bija tāda smēre – pie jums to esot pirkusi. Man vajag tādu pašu.” No pircējiem saņemts arī daudz labu vārdu. Īpašnieki spriež: ja tos pārvērstu centos, kļūtu bagāti. „Cenšamies, lai visiem būtu labi, trūkstošo precī meklējam. Esam ierīkojuši pat burtnīcu *Pircēji interesējas*. Visi veikalā strādājam ar sirdi un dvēseli,” uzsver L.Rūtenberga.

VISS ATTĪSTĪBAI

Pirms nepilniem septiņiem gadiem darbā palīdzējusi ģimene, bet šodien veikals strādā ar peļņu. „Un tā tiek ieguldīta uzņēmuma attīstībā. Projektus neesam rakstījuši, iztiekam ar savu nopelnīto. Naudai jātaisa nauda. Tāpēc mums nav ne jaunu auto-

mašīnu, ne ūdeļādas kažoku,” teic Laimdota.

Mārtiņš piebilst, ka uzņēmējam būt nav viegli un neesot atšķirības, vai bizness ir mazpilsētā vai lielpilsētā: „Jāspēj pielāgoties konkrētajai videi.” Rūtenbergiem esot jautāts, kādēļ viņi neatver veikalus arī citur, piemēram, Ventspilī, Liepājā, Rīgā. „Tur jau esot līdzīgi veikali, bet neesot tāda sortimenta kā mums,” saka L.Rūtenberga. „Nevaru iedomāties, kā būtu, ja atvērtu Rīgā. Tur ir liels stress un haoss. Mazpilsētā mierīgāk. Kuldīga ir tūrisma pilsēta. Daudz strādājam tūristiem, jo viņi vairs nepērk magnētiņus, bet izvēlas Kuldīgā ražoto: vīnu, kafiju, alu un citas preces.”

INTERNETVEIKALS IES PLAŠUMĀ

Jau gadus piecus *Cikādei* ir internetveikals. Viens darbinieks apstrādā pasūtījumus, mājaslapā ievieto preču aprakstus, attēlus. „Taču aktīvi ar to sākām darboties pirms gadiem diviem,” saka Mārtiņš, kurš tikmēr pabeidzis sakārtot sūtījumu kastes, kas jāpasūtīti nodot kurjeram, un nu ir brīdis laika iesaistīties sarunā. „Internetveikalā preces pasūta pircēji no visas Latvijas, bet kuldīdznieki – ļoti reti,” secina Mārtiņš. Bet Laimdota piebilst, ka bijuši arī sūtījumi uz Ameriku. „Tie cilvēki bija mani atraduši internetā un uzrakstīja vēstuli mesendžerā,” stāsta M.Rūtenbergs. „Nākamais solis ir internetveikalu uztaisīt angļu valodā, pēc tam krievu. Tas vēl jāpaplašina, lai būtu ērti preces piegādāt Baltijas valstīm un varbūt visai Eiropai, bet tam vajadzīgas lielas investīcijas un arī cilvēki. Vēl plānā ir attīstīt vairumtirdzniecību.”

Plašais tējas klāsts.

Uzbekistānas piezīmes

(Nobeigums. Sākums 7. decembrī.)

No garšvielām saslietas krāsainas piramīdas piesaista uzmanību pa gabalu.

Meistari turpat tirdziņā demonstrē savu amatu.

Senie uzbeku mūzikas instrumenti. Pārdevējs katru prot arī spēlēt.

Keramīķis stāsta, ka mums tik vajagot izvēlēties un precī mums atsūtīt. Jāmaksā tikai tad, kad saņemta. Citādi esot tā: sievas izvēlas, bet vīri sakot, ka nevar tik lielu aizvest, un iznākot strīdi.

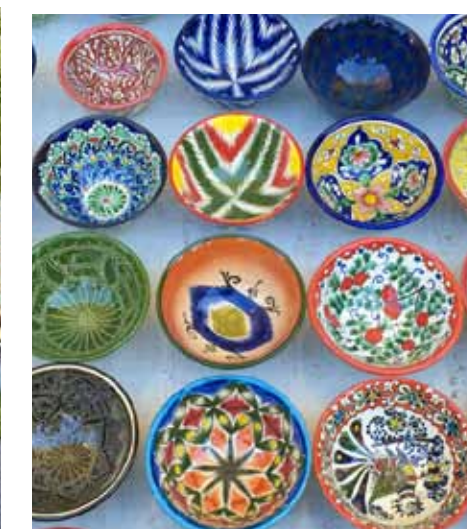
Buhāras tirgus. Kā jau Austrumu zemēs, tas īpašs ar kaulēšanu. Var nonākt tādā azartā, ka, atgriežoties mājās, paradums būs atbraucis līdz.

Vecais vīrs zināja Rīgu – esot ļoti skaista, bet negribēja pemt no manis eiro monētas – viņam patīkot tikai papīra nauda. Beigās abi sapratāmies itin labi.

Te top lelles. Tas ir triju ģimeņu uzņēmums, 17 cilvēki divās nedēļās varot izgatavot 15 lelles. Tās ceļojot pa visu pasauli. Lielākoties uzbeku ietērpā.

Tēju no šādiem trauciņiem pasniedz arī kafēničās.

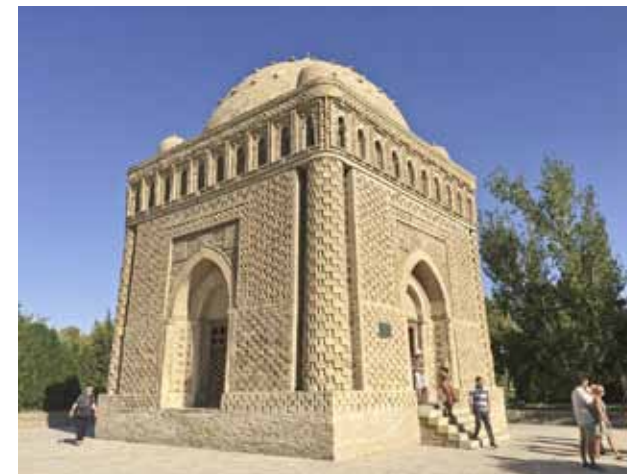
Pieminekļis atjautīgajam austrumu gudriniekam, patiesības vēstītājam Hodžam Nasredinam, kura stāsti folklorizējušies. Nasredins esot solijis desmit gadus sultāna ēzeļi iemācīt runāt. Ja ēzeļis tomēr neiemācītos, sultāns liktu nocirst Nasredinam galvu. Bet paziņām viltnieks atbildējis, ka gan jau desmit gadu laikā kaut kas notiks – vai nu sultāns nomirs, vai arī ēzeļis nosprāgs. Nav tiešu pierādījumu, ka šāda persona tik tiešām bijusi.

Šajā apkaimē savulaik gadus desmit esot dzīvojis Omars Haijams. Persiešu dzejnieks un zinātnieks.

Arkas citadele no 4. gs. p.m.ē. – Buhāras valdnieku sēdekļis. Slīpa uzeņa, lai ienaidnieki nāktu lēnāk un būtu pamanāmi. Arī iekšpusē jāiet slīpi augšup.

Samanīdu dinastijas mauzolejs no 9. gs. No tās vārda esot radusies uzbeku nauda – sumi.

Mirušo pilsēta Čok Bakira. Te apglabāti gan šeihi, gan zemāku titulu īpašnieki. Un pat kāds no tautas, kurš šahā uzvarējis emīru, jo tas solījis: "Ja mani uzvarēsi, tad tavu vēlēšanos piepildīšu." Tā arī noticis, un vietējais gribējis tikt apglabāts te – pie augstzīmīgajiem. Emīrs vārdu turējis.

Uzbeku folkloras šovā – gan dejas muzikantu pavadībā, gan tautastērpu un stilizētu mūsdienīgu apģērbu demonstrējums.

BUHĀRA – SKAISTAS ĒKAS UN ISLĀMA PILSĒTAS ATBLĀZMA

Buhāra pamatotī tiek uzskatīta par vienu no senākajām pilsētām pasaulē – tai ir vairāk nekā 2500 gadu, un tajā ir ap 140 vēsturisku objektu. Visapkārt, kur vien skaties, ir viduslaiku celtnes. Centrs iekļauts UNESCO pasaules kultūras mantojuma sarakstā kā vislabāk saglabājusies islāma pilsēta. Tā savulaik uzskatīta par islāma kultūras galvaspilsētu, un sākotnēji Buhāra bija arī Uzbekistānas galvaspilsēta. 16. gs. te bijis ap 300 mošeju.

Bet mums radās iespāids, ka uzbeki savu islāmticību vairāk patur pie sevis, jo tikpat kā neredzējam staigājam parandžās un arī sievietes valkā tikai lakatus vai nevalkā tādus nemaz.

Bērniem piektdienās (musulmaņu svētajās dienās) tagad visiem jāsež skolā, nevis mošejā. Skolēni Uzbekistānā valkā formu – baltu ar melnu. Meitenēm matos balti lenšu pušķi. Glīti un akurāti. Nedzirdējam arī austrumu zemēs citviet skaļos aicinājumus uz lūgšanām no mošeju minaretiem* – šeit tas acīmredzot notiek

klusām. Vienu mošeju – Bolo – apmeklējam. Kā visās, arī tur lūgšanas notiek piecreiz dienā.

No daudzajiem vēsturiskajiem objektiem ar arhitektūru pārstēdza slavenais Samanīdu dinastijas mauzolejs, kas būvēts 9. un 10. gs., un kopš tā laika tam atjaunots vienīgi jumts. Lai to nenopostītu Čingishana mongoļu ordas, tas esot ierakts smiltīs, stāsta viena leģenda. Otrā – mongoļi baidījušies no negaisa un kapiem, bet pie mauzoleja bijuši kapi.

Savukārt 4. gs. pirms Kristus celto Arkas cietoksnī agrāk esot uzskatījuši par tādu kā senās Buhāras fasādi, jo milzīgajā kompleksā atradās vesela pilsēta: mošeja, cietums, harēms, emīra rezidence utt. Arī Buhārā atrodas tā sauktā Mirušo pilsēta (UNESCO pasaules kultūras mantojuma iekļautā nekropole Čok Bakira), kur apglabāti Džuibāras šeiha dinastijas piederīgie.

Vienu ēka, ko apmeklējam, – Sitorai Mohi Hosa pils – gan būvēta 19. gs. nogalē, bet arī ir vērtā redzēt. Tā bijusi Buhāras emīra ārpilsētas rezidence. Dzejnieki teikuši, ka šī pils savā krāšņumā

līdzinās mēnesim un zvaigznēm. Emīrs mācījies Sanktpēterburgā – tas jūtams arhitektūrā, jo te savienoti gan Austrumu, gan Eiropas stili, bet padomju laikā bijusi iekārtota sanatorija. Pilsētas jauno daļu ir sāks celt tikai pēc 1920. gada, kad te ienākusi Padomju armija.

ZEM KUPOLIEM, PIRTĪ UN UZ GRĪDAS

Dzīvojam nelielā kādas ģimenes viesnīcā gandrīz vai blakus centrālajam arhitektūras kompleksam *Poi Halon*, kas izveidots no 12. līdz 16. gs. un tiek dēvēts par Buhāras sakrālās dzīves sirdi.

Pārsteidza tam blakus esošie 16. gs. celtie Buhāras tirdzniecības kupoli, kas faktiski ir tāds līdz šim darbojamies segtais tirdzniecības vietas un amatnieku darbnīcas. Par kupoliem gids sacīja, ka tie nodrošina gaisa cirkulāciju, un karstajā laikā tas ir ļoti svarīgi. Te varēja nopirkt juvelierizstrādājumus, izsūtas tradicionālās uzbeku cepurītes – tibeteikas, tērpus un apavus, kas izrotāti ar šejienes slaveno zelta izšuvumu,

suveniņus, skaistus un dārgus nažus, paklājus, austrumu garšvielas, keramikas šķīvjus un pialas*, zīda un kamieļvilnas lakatus un daudz ko citu.

Tepat netālu vēl kāds sens hammams, bet joprojām, kā saka, darba kārtībā – austrumu pirts. Atsevišķas ēkas vīriešiem, atsevišķas sievietēm. Tie mūsu grupas biedri, kuri paguva izmēģināt, sacījās esam relaksēti, aprūpēti un izmasēti. Procedūra ilgusi divarpus stundu.

Vēl no senām tradīcijām šur tur saglabājusies ēšanas veids. Proti, jāsēž uz grīdas pie zema galda, vai ap galdu ir ar audumu pārklāti soli, uz kuriem jāapsēžas, sakurotojt kājas (vai kā citādi ērti tās iekārtojot.) Apavi, protams, tiek novilkti. Redzējam tādas vietas arī Samarkandas kafēničās, bet tieši Buhārā iznāca to izmēģināt, un jāatzīst, ka neko ērti nebija.

Buhārā mums arī bija vairāk brīvā laika, tāpēc pastaigājām pa mazajiem ieliņām nostāk no tūrisma ceļiem. Un, fotografējot iedzīvotāju sadzīvi, interesantās durvis utt., satikām kādu runīgu tadžiku sievieti, kura pastāstīja, ka gan te,

gan visā Uzbekistānā dzīvojot ļoti daudz tadžiku un lielākā daļa abu tautību pārstāvju prot gan vienu, gan otru valodu (tās gan nav līdzīgas un nepieder vienai valodu grupai). Savukārt taksometra šoferis (o, viņi visu zina labāk!), arī tadžiks, atzina, ka daudzi tautības brāļi braucot uz Uzbekistānu peļņā, jo dzīves līmenis te augstāks un nopelnīt varot vairāk. Interesanti, ka, iekāpjot taksometrā, jāsamaksā 5000 sumu (40–50 centu) no katra braucēja, bet attālumam nav svarīgs.

AUSTRUMU TIRGUS BURVĪBA

Vesels atsevišķs stāsts varētu būt par tirgu, kur nokļūstam pilnīgi citā – krāsu, smaržu, garšu – raibajā pasaulē. Katrs pārdevējs uzlējis savu tēju un aicina pircējus ar – raibajā pasaulē. Katrs pārdevējs uzlējis savu tēju un aicina pircējus ar – raibajā pasaulē. Katrs pārdevējs uzlējis savu tēju un aicina pircējus ar – raibajā pasaulē.

Tirgū var nopirkt ļoti dažādas zaļās un zaļās tējas šķirnes, un mēs tā arī darām, lai to uzvēdītā smarža mājās varētu ļaut pakavēties pa-

tīkamās atmiņās par šo ceļojumu. Tirgū pārdevēji sauc pie sevis, bet nav skaļi un uzbāzīgi, drīzāk laipni. Ja vairāk nopērk no viena, nāk līdzīgas un nepieder vienai valodu grupai). Savukārt taksometra šoferis (o, viņi visu zina labāk!), arī tadžiks, atzina, ka daudzi tautības brāļi braucot uz Uzbekistānu peļņā, jo dzīves līmenis te augstāks un nopelnīt varot vairāk. Interesanti, ka, iekāpjot taksometrā, jāsamaksā 5000 sumu (40–50 centu) no katra braucēja, bet attālumam nav svarīgs.

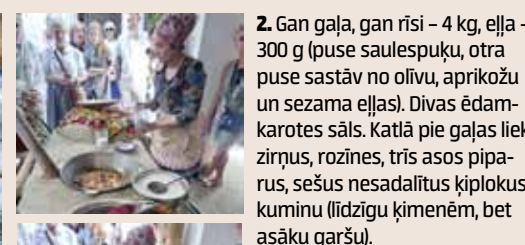
Bet visām pasakām reiz pienāk gals. Kad mēs esam savus austrumu gardumus salikuši ceļsomās, pateikušies viesnīcas saimniekiem par uzņemšanu, uz ielas jau gaida autobuss, lai vestu uz staciju. Uzbekistāna, tu paliksi atmiņā ar spožu sauli, gardiem ēdieniem un laipniem cilvēkiem!

* Minarets – islāma reliģiskajā arhitektūrā tornis, no kura ticīgi katru dienu piecas reizes tiek aicināti uz lūgšanu ar mullu
* Piala – ieapaļš konusveida dzeramais trauks ar paplatinātu augšdaļu un bez osas.

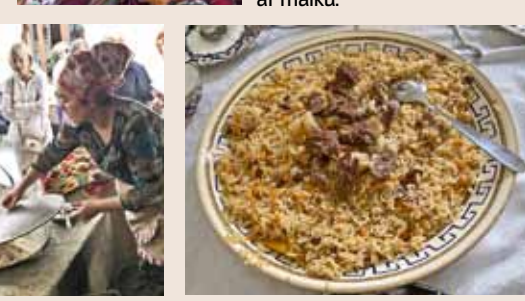
Kā top plov

1. Kādās mājās Buhāras centrā saimnieks mums rāda visas sastāvdaļas un stāsta, ka gaļa ar burkāniem un kiplokiem eļļā jau apcepta, turku zirņi izvārīti, risi trīs četras reizes noskaloti un 20 minūtes siltā ūdenī izmēcēti.

2. Gan gaļa, gan risi – 4 kg, eļļa – 300 g (puse saulespuķu, otra puse sastāv no olīvu, aprīkožu un sezama eļļas). Divas ēdamkarotes sāls. Kattā pie gaļas liek zirņus, rozīnes, trīs asos piparus, sešus nesadalītus kiplokus, kuminu (līdzīgu ķimēnem, bet asāku garšul).

3. Rīsus uzber pašus pēdējos. Un pārlej ar karstu ūdeni. To dara caur putu karoti, to kustino, lai ūdens izšķīstās pa visu katlu. Galvenais plova noslēpums esot pareizie risi – jāprot tādus nopirkt. Uzbekistānā esot ap 12 plova receptu. Plikti kurina ar gāzi, bet var arī ar malku.

4. Tad rīsus savēl vidū, lai nepiedegtu, un izbaksta tajos caurumus tādi kā ventilācijai.

5. Un vāks virsū.

6. Pēc 20 minūtēm varējām cienāties. Labs!

Kad iespējas un darbs apvienojas

Tiekoties ar Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma (KTTT) audzēkņiem un skolotājām, virsraksta teikumu varētu turpināt, apgalvojot, ka tad atnāk panākumi un ikdiens ir radošs, tajā nav vietas nīkulībai, garlaicībai. Dalība profesionālās meistarības konkursos tepat Latvijā un starptautiskā mērogā, līdzdalība dažādos projektos, tostarp programmas Erasmus+ praksē ārzemēs, šoruden sagādājusi gandarījuma mirkļus kā audzēkņiem, tā pedagogiem.

Prasmes pierāda starptautiskā konkursā

Novembrī KTTT komanda devās uz Eiropas Tūrisma un viesmīlības profesionālās izglītības iestāžu asociācijas (AEHT) meistarības sacensībām Tallinā.

Tajās tikās 239 dalībnieki no 22 valstīm, kuldīdznieki startēja četros konkursos – tie bija viesnīcu pakalpojumi, kulinārā māksla, konditorejas izstrādājumi un tūrisma pakalpojumi. Mājās atvestas divas bronzas medaļas, tās ieguva Rainers Rozenfelds (viesnīcu pakalpojumi, sk. Inga Trumsiņa) un Kristīne Ludberga (konditorejas izstrādājumi, sk. Dace Šimkeviča un Vita Strautiņa). Savu prasmi kulinārajā mākslā rādīja Aleksis Neimanis (sk. Dace Šēna), bet tūrisma pakalpojumos – Daniela Freiberga (sk. Zane Lase).

Kuldīgas tehnikuma komanda starptautiskajā profesionālās meistarības konkursā Tallinā: Rainers Rozenfelds, skolotāja Dace Šēna, Aleksis Neimanis, skolotāja Inga Trumsiņa, Kristīne Ludberga, Daniela Freiberga, skolotāja Zane Lase.

Kristīne iesaka burkānkūku

130 g olu (2 gab.), 140 g brūnā cukura, 190 g burkānu, 140 g kausēta sviesta, 190 g miltu, 75 g sasmalcinātu lazdu riekstu, 7,5 g kanēļa, 2,5 g sāls, 7,5 g cepamā pulvera, 75 g rozīņu.

Nomazgā rozīnes un liek 30 min. mērcēties. Sarīvē burkānus, caur sietu sijā miltus, kanēli, cepamo pulveri un sāli, pievieno lazdu riekstus, samaisa. Sakuļ olas ar brūno cukuru, pieliek izkausētu sviestu, nokāš rozīnes un tās pieber.

Masu liek ietaukotā formā, cep 170 grādos, pirmās 15 min. – bez cepeškrāsns attaisīšanas. Gatavību pārbauda ar kociņu. Atzēsē, dekorē pēc sirds patikas.

REAGĒT ĀTRI UN STRĀDĀT KOMANDĀ

Šī konkursa iezīme – jauniešiem jāstrādā komandā ar citas valsts pārstāvi, un, kurš tas būs, uzzina tikai neilgi pirms sacensībām. Mūsu medaļniekiem, par laimi, ar pāriniekiem veicās, jo, kā stāsta D.Šimkeviča no savas žūrijas darba pieredzes, ir gadījumi, kad konkursanti nespēj sastrādāties un tiek diskvalificēti. Rainers pusstundu pirms konkursa uzzināja, ka būs jāstrādā kopā ar horvātu puisi Dominiku no Zagrebas. Abiem tad bija aši jānoskaidro, kas katram padodas labāk, lai 18 minūtēs paveiktu dažādus uzdevumus: tās ir telefona sarunas un sarakste e-pastā, viesu reģistrācija (turklāt viesis sliktā omā, jo lidostā noklīdusi bagāža) un izrakstīšanās, nestandarta situācija (saņemot zvanu no numuriņa, ka sievietei vīrs nokritis bezsamaņā, Rainers tūdaļ saucis ātro palīdzību). Nekādu iepriekšēju norāžu par konkrētāku konkursa saturu nav, jāreķinās ar specialitātes

kopējo programmu. I.Trumsiņa skaidro – iejušanās viesnīcas administratora lomā prasa spēju būt empātiskam, izprast klienta situāciju, veidot acu kontaktu, atrast īstos vārdus, vēlamās frāzes utt., jo nianses ir ļoti svarīgas. Viņai šķiet, ka Rainers, angļiski runājot, ir mīlīgāks, un tas laikam direktoras un skolotājas Daces Cines nopelns, jo viņa *dresē* uz mīļvārdiņiem. Rainers uzskata, ka daudz devusi prakse piecizvaigžņu viesnīcā *Grand Hotel Kempinski Riga*, jo pieredzēts, ka „viesnīcā var notikt viss kaut kas”. Pats vērtē, ka labāk padevusies ierēģistrēšana un izrakstīšanās. Dominiks bijis runātīgs un sadarbībai atvērts. Par darbu šajā nozarē puisis domā arī nākotnē, jo tik daudz kas paveikts, ka atkāpties nevarot, turklāt viņam patīk darbs ar cilvēkiem, tas, ka katru dienu citas nianses un situācijas dažādas – kā pozitīvas, tā arī negatīvas.

VEIKSMĪGS TANDĒMS

I.Trumsiņa vairākkārt uzsver, ka panākumu nebūtu bez veiksmīga tandēma, kad audzēknis ir gatavs pacietīgam darbam, grib un spēj ņemt pretī to, ko dod skolotāji, bet arī pedagogiem tas prasa ne mazumu pūļu. „No janvāra strādājām katru pēcpusdienu,” stāsta I.Trumsiņa, „vasaru iedevu viņam brīvu, septembrī sākām atkal.” Viņa atzīst – ir gandarījums un lepnums, ka audzēknis ticis tik tālu, tā ir zvaigznīte arī pašas darbam. Vienlaikus skolotāja norāda uz Rainera šarmu, personības iezīmēm, ko neviens skolotājs nevar iemācīt. Ne velti viņš saņēmis piedāvājumu nākamvasar strādāt viesnīcā *Grand Hotel Kempinski Riga*.

KAD ĒST GATAVOT IR SIRDSLIETA

Kristīnes stāsts ir pavisam citāds – viņai doties uz Tallinu piedāvāts pēdējā brīdī. D.Šimkeviča stāsta,

ka 48 stundās audzēknei bija jāapgūst restorāna tipa deserta pagatavošana, t.i., burkānkūka ar mērci (konditoriem uzdevums dots iepriekš). Skolotāja uzteic audzēknes apņēmību, nebaidīšanos no izaicinājumiem un pasmaida, atceroties, ka Kristīne teikusi: gribot medaļu – bez tās mājās nebraukšot. Uz jautājumu, vai viņa ir drosmīga, uzņemoties dažādus pienākumus, meitene smeja, ka vispirms piekrītot un tad sākot domāt. Bet kulinārijas un konditorejas izstrādājumus gatavot viņai ļoti patīk, un tas nākot no ģimenes: daudz iemācījies tētis Jānis, kādreizējais šefpavārs, savukārt vecākā māsa Amanda ir pavāre Kandavē. „Pa sīkumiem, no mazām lietām veidojas pacietība, un ir tik interesanti daudz ko izmēģināt,” aizrautīga ir Kristīne un piebilst, ka arī konkursa burkānkūka viņai bija jaunums. „Vēlos nākotnē savu biznesu ēdināšanā,” atklāj jaunie.

IZDEVUSIES SADARBĪBA

„Kristīne redz arī to, ko dara citi, ne tikai savu darbu, viņai ir interese, bet darba tikums nāk no ģimenes. Meitene ir čakla – nav brīža, kad viņa sēž mierā, visu padara kārtīgi,” audzēkni raksturo D.Šimkeviča.

Kristīnei konkursā paveicies ar pārinieci – pusotru stundu iepriekš satikusies ar holandieci Dezirē, un tad vajadzējis vienoties, kā no abu receptēm divās stundās radīt desertu (holandiete uzreiz bijusi sajūsmā par Kristīnes parādīto noformējumu). Saprātne izdevusies lieliska, un pēc konkursa holandiete pateikusies latvietei par atbalstu kādā stresa brīdī. D.Šimkeviča vēl piebilst: viņa novērojusi, ka Latvijas audzēkņi turp brauc, lai gūtu panākumus, padomā par detaļām, arī ārējo izskatu, bet ir valstis, kuru jaunieši visu tver it kā vieglāk, atbrauc nevižīgā apģērbā, kā no skolas sola, *miltainām* kurpēm.

Kristīne Ludberga un skolotāja Dace Šēna pēc Latvijas jauno maiznieku konkursa var smaidīt – Kuldīgai 3. vieta.

Maizes cepšanā jaunumu netrūkst

2. decembrī Rīgā uz konkursu *Jaunais maiznieks* Latvijas profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem devās Kuldīgas tehnikuma skolotāja Dace Šēna ar audzēkni Kristīni Ludbergu un mājās atgriezās ar 3. vietu.

Konkursa mērķis ir veicināt topošo speciālistu iemaņas, radošo domāšanu, izveidojot jaunu pārtikas produktu – maizi ar pievienotu uzturvērtību, izmantojot dažādu veidu miltus un piedevas. Aizliegtas jebkādas mākslīgās pārtikas piedevas: krāsvielas, aromatizētāji, garšas pastiprinātāji, stabilizatori, konservanti u.c. Vērtējumā iekļauti vēl citi nosacījumi, tostarp darba vietas sakārtošana pēc uzdevuma izpildes, drošības noteikumi (ja tie netiek ievēroti, komisijai ir pat tiesības liegt darbu turpināt).

Pēc paveiktā sazinoties ar Kristīni, viņas balsī skan gan

prieks par sasniegumu, gan azarts stāstījumā par konkursu, receptes radīšanu, pārlicība, ka izdarāms vēl daudz. Tehnikumā tapusi *Nākotnes maizes* recepte, un Kristīne uzsver, ka galveno šajā sadaļā paveikusi viņas skolotāja, bet audzēknes ziņā bijis klaipiņus labi izcept, noformēt un demonstrēt.

Maize tapusi no kviešu pilngraudu, auzu un ķirbju miltiem (par pēdējiem Kristīne piebilst, ka miltus jau var ražot no visa kā), izmantoti arī circeņu milti (uz pārsteiguma pilno jautājumu, kas tie tādi, viņa izsmēļoši atbild: laboratorijā tiek izaudzēti kāpuri, tad izžāvēti un samalti – pamatīgs proteīnu avots). Klāt likts kviešu iesals, ķirbju sēklas, izmantots presētais raugs. Meitene atzīst, ka konkursā gūta liela pieredze, varējusi daudz mācīties no citiem, kaut vai to, kā maizīte noformēta, pasniegta.

Labākajiem – tituli un sarkanais paklājs sniegā

Ziemotā pirmdienas vakarā pasākumā *Kuldīgas novada gada balva sportā* labākie sumināti desmit kategorijās, un šoreiz tas notika sporta skolas pagalmā Kalna ielā. Otro reizi par gada sportistu atzīts riteņbraucējs Kristis Neilands. Bet par mūža ieguldījumu novada sporta dzīvē godināts ilggadējais futbola treneris Gvido Treimanis. Tika sveikti arī komandu un pasākumu ilggadējie atbalstītāji.

DAUDZ GRŪTĪBU

„Šis bijis sarežģīts gads,” saka sporta skolas direktors Agris Kimbors. „Pandēmijas dēļ ilgu laiku sportot drīkstēja vien ārā, un tas treniņus sarežģīja. Treneriem bija nepieciešama izdoma un spēja nodarbības organizēt radoši, pielāgojoties apstākļiem. Vasarā situācija normalizējās, atsākās pat sacensības, sportisti guva labus rezultātus. Tāpēc nav tā, ka sports šogad būtu pilnībā apstājies. Vēl tika izmantota digitālā vide, piemēram, šahā un dambretē treniņi un sacensības notika tiešsaistē.”

NEPADOTIES UN TIEKTIES PĒC MĒRĶIEM

Gada sportists, riteņbraucējs Kristis Neilands saka: „Pats galvenais ir tas, ka izdevās nokļūt līdz olimpiskajām spēlēm Tokijā, gūt tur labu rezultātu. Spēju tām sagatavoties, neskatoties uz likstām ceļā uz spēlēm. Kopumā gads nebija ļoti pozitīvs, jo gadījās arī traumas. Nākamajā gadā novēlu sev veselību un vēlmi turpināt doties augšup.”

Pēc Ziemassvētku brīvdienām, kuras riteņbraucējs pavadīja ar ģimeni, šodien viņš atgriežas Spānijā. *Kurzemnieks* jau rakstījis: Latvijas Riteņbraukšanas federācija un Kuldīgas novada pašvaldība vienojušās, ka no 19. līdz 26. jūnijam te notiks Baltijas valstu čempionāts, kurā piedalīsies arī Kristis. Viņš saka: „Esmu gandarīts, ka tas notiks tieši manā pilsētā. Solu, ka darīšu visu, lai kuldīdzniekus iepriecinātu.” Vēlējums citiem sportistiem: „Lai jaunajā gadā ir veselība! Un nedrīkst padoties – vajag turpināt tiekties pēc mērķiem.”

KOMANDĀ – SPĒKS

„Vienmēr var būt labāk,” par aizvadīto gadu saka autosportists Mārcis Martinovs, kura vienība *MKM Motosport* ieguva nosaukumu *Gada labākā komanda*. „Latvijas čempionātā rallijkrosā mums kopā izdevās izcīnīt bronzas medaļas. Panākumi bija arī pašam – savā klasē ceturto gadu pēc kārtas biju otrais, arī koman-

Par mūža ieguldījumu Kuldīgas novada sporta dzīvē godināts ilggadējais futbola treneris Gvido Treimanis. Viņu sveic arī Latvijas Futbola federācijas viceprezidents Sergejs Kovaļovs. Tik nozīmīgā brīdī klāt ir visa Treimaņu ģimene, attēlā arī meita Laura un dēls Andris, abi ir futbola tiesneši.

Otro reizi par Kuldīgas novada gada sportistu kļuvis riteņbraucējs Kristis Neilands. Pa labi – draudzene Rēzija Vēvere, priekšplānā māsa leva. Klāt bija arī mamma Līga Gaile.

das biedram Mārtiņam Prūsīm savā klasē otrā vieta. Vēl komandā startē brālis Kristaps un autobraucējs Niks Mežiņš no Rīgas.” Jaunajā sezonā tai pievienosies arī Kuldīgas autosportists Māris Druva. Nākamgad vīri plāno sacensties arī Lietuvā un Igaunijā.

STARP BOKSU UN FUTBOLU

Gada sporta kluba – Alsungas *Pērkonā* – dibinātājs, boksa treneris Sergejs Ahmaduļins atzīst: „Galvenais bija jauniešus un bērnus sportā noturēt. Ierobežojumu dēļ treniņus vajadzēja

pārtraukt, un tad bija laiks, kad nodarbības varēja notikt laukā. Iestājoties atvieglojumiem, treniņi atsākās, un tagad tos apmeklē 15–20 interesentu. Audzēknis Patriks Danenbergs-Dambergis trenējas nopietni, jo nākamgad mums ar viņu lieli plāni.” 20. janvārī Latvijas Universitātes Kuldīgas filiālē S.Ahmaduļins aizstāvēs kvalifikācijas darbu, lai varētu strādāt arī par futbola treneri.

IZCĪNĪT SAVU VIETU

Ziemas brīvdienās no Čehijas atbraukusi volejboliste Petra Ņečiporuka –

Par gada labāko jauno sportisti kļuvusi volejboliste Petra Ņečiporuka. Balvu pasniedz domes priekšsēde Inga Bērziņa.

Par gada sportistu grupā 40+ atzīts riteņbraucējs Ģirts Vēvers.

Gada labākā jaunā sportiste.

„Kopumā esmu apmierināta. Spēlēju arī Eiropas kausa izcīņā, un Latvijas izlasei veicās labi – tīkām līdz trešajai kārtai. Sezona Čehijā sākās ļoti veiksmīgi. Priecājos, ka nebija jāsež mājās, ka varēju trenēties un spēlēt. Brīvdienās esmu mājās un 2. janvārī došos atpakaļ, jo sāksies nometne. Jaunajā gadā būs jāspēlē izslēgšanas spēles, un tās ir atbildīgākas. Komandas mērķis – tikt uz līgas augšgalu. Čehijā vēl jāspēlē pusgads. Nezinu, vai palikšu vēl vienu sezonu, tomēr izvēli nenozēloju – komanda ir superīga. Katru dienu daudz iemācos, galva kūp pēc katra treniņa. Volejbols tur ir ļoti augstā līmenī. Dažreiz grūti izskriet tam līdzī, tomēr cenšos *izsist* savu vietu. Arī māsa Paula Nikola no Amerikas atbraukusi brīvdienās, diemžēl viņa saķēra kovidu, un mums pārējiem šis laiks jāpavada pie draugiem, radiem. Tāds piedzīvojums, bet tagad jau viss kārtībā,” teic Petra.

Pateicība arī jaunajiem

Tāpat paldies tika teikts jaunajiem sportistiem, kuri labus panākumus guvuši pasaules, Baltijas un Latvijas mēroga sacensībās.

Vieglatlētikā: Roberts Sorokins (Baltijas komandu čempionātā U20 grupā piektais diska mešanā, sestais lodes grūšanā, izlases dalībnieks, LČ U20 grupā pirmais lodes grūšanā, otrais diska mešanā, trešais 4x100 m stafetē); Lauris Grīniņš (Baltijas komandu čempionātā U20 grupā pirmais 3000 m, otrais 1500 m, izlases dalībnieks, LČ U20 grupā otrais 1500 m, trešais 3000 m skrējienā, trešais 4x100 m stafetē); Janita Antipina (Baltijas komandu čempionātā U18 grupā ceturta vieta trīssoļlēkšanā, izlases dalībniece, LČ U18 grupā otrā vieta trīssoļlēkšanā); Aleksis Gailītis (Baltijas komandu čempionātā U16 grupā pirmais tāllēkšanā un trīssoļlēkšanā, izlases dalībnieks, LČ U16 grupā pirmais tāllēkšanā un trīssoļlēkšanā); Anna Āboliņa (LČ U18 grupā trešā vieta augstlēkšanā); Nellija Jēkab-

sone (LČ U14 grupā trešā vieta diska mešanā); Ralfs Zazerskis (Baltijas komandu čempionātā U18 grupā otrais 4x100 m stafetē, trešais 110 m/barjerskrējienā, astotais desmitcīņā, izlases dalībnieks, LČ U18 grupā pirmais 110 m/barjerskrējienā); Beāte Buka (LČ U14 grupā trešā vieta 80 m un 300 m); Ādams Ņesters (LČ U20 grupā trešais 4x100 m stafetē); Roberts Vītols (LČ U20 grupā trešais 4x100 m stafetē). Treneri Aija Lancmane, Uģis Jocis, Ieva Skurule, Ilze Stukule.

Šahā: Nellija Jēkabsons (pasaules meiteņu komandu čempionātā internetā Latvijas izlases sastāvā pirmā vieta U14 grupā); Raivo Šteinbergs (26. pasaules junioru komandu čempionātā B grupā internetā devītais Latvijas izlases sastāvā, *Worldwide* junioru komandu čempionātā pirmais C grupā); Ance Reiha (pirmā LČ U16 grupā). Treneri Gunārs Gertners, Viktors Šteinbergs.

Volejbolā: Kristians Fokerots (Eiropas čempionātos

volejbolā U17 grupā astotais, pludmales volejbolā U18 grupā ceturtais, izlases dalībnieks); izlašu dalībnieki: Eduards Stieģelis, Dāvis Storkis, Džonatans Baumanis, Fēliks Čirulis, Luīze Skudra, Laura Šmīdenberga, Aleksandra Timbere, Rēzija Bikava, Diāna Sedliņa. Treneri Jānis Jerumanis, Ieva Ņečiporuka, Agnese Megne, Zigmunds Milzarājs.

Kikboksā: Kristis Krusters Rēvalds (atklātajā LČ 15–16 gadu grupā otrais, disciplinā *Kick-light* pirmais, izlases dalībnieks); Eduards Blūms (izlases dalībnieks); Nils Biģelis (LČ kikboksā U16 grupā pirmais). Treneri Sergejs Ļeonovs, Andrejs Zozuļa.

Riteņbraukšanā: Gusts Lapiņš (Baltijas čempionātā grupas braucienā jauniešiem trešais, izlases dalībnieks, LČ šosejā individuālajā un grupas braucienā jauniešiem pirmais, MTB XC riteņbraukšanā jauniešiem otrais); Kristers Skrubis (Baltijas čempionātā grupas braucienā jauniešiem 11. vieta,

izlases dalībnieks, LČ šosejā individuālajā braucienā jauniešiem trešais); izlases dalībnieki: Kaspars Iljsjāns, Jānis Priedoliņš. Treneris Viesturs Lukševics.

Dambretē: Ramona Serpāne (pasaules jaunatnes čempionātā 64 lauciņu dambretē U8 meitenēm klasiskā ceturta vieta, ātrajā dambretē un ātrspēlē piektā, LČ 64 lauciņu dambretē U8 meitenēm klasiskā un ātrspēlē otrā, ātrajā dambretē trešā); Roberts Serpāns (pasaules jaunatnes čempionātā 64 lauciņu dambretē U13 zēniem ātrajā dambretē piektais, ātrspēlē septītais, klasiskā dambretē U8 meitenēm klasiskā un ātrspēlē otrā, ātrajā dambretē trešā); Artis Madars Rancāns (LČ U19 jauniešiem ātrajā 64 lauciņu dambretē trešais). Treneris Pēteris Gailāns.

Galda tenīsa: izlases dalībniece Viktorija Poriņa. Treneris Leonids Temjaševs.

Basketbolā: izlases dalībnieks Kristaps Soldatenoks. Treneris Mārtiņš Štofregens.

● **Gada labākais sportists** – riteņbraucējs Kristis Neilands (olimpiskajās spēlēs Tokijā 33. vieta grupas braucienā šosejā).

● **Gada labākā jaunā sportiste** – Latvijas volejbola izlases dalībniece Petra Ņečiporuka.

● **Gada tehnisko sporta veidu sportists** – autosportists Edijs Ošs (otrais LČ klasē *Supercar*).

● **Sporta spēļu gada sportists** – Eiropas volejbola čempionāta dalībnieks Kristaps Šmits.

● **Gada labākā komanda** – *MKM Motosport* (Mārcis Martinovs, Kristaps Martinovs, Mārtiņš Prūsis – LČ rallijkrosā 3. vieta).

● **Gada sporta klubs** – Alsungas boksa klubs *Pērkonā* un tā izveidotājs Sergejs Ahmaduļins.

● **Gada sportists (40+)** – riteņbraucējs Ģirts Vēvers (pasaules čempionātā amatieriem trešais grupas un individuālajā braucienā).

● **Gada sportiste (35+)** – orientieriste Līga Virbule (pirmā – veterānu spēlēs, LČ garajā distancē, sprintā un pagarinātajā distancē, otrā – vidējā distancē grupā S50, pirmā – sprinta stafetē SV160 grupā, otrā – stafetē S145 grupā, pirmā – Latvijas kausa izcīņā S50 grupā).

● **Gada populārākais sportists** (līdzjutēju balsojumā) – atlēts Edgars Pēterevičs (viņš bija pirmais GPC pasaules čempionātā gan spēka trīscīņā ar ekipējumu, gan spiešanā guļus ar ekipējumu).

● **Populārākais Kuldīgas novada sporta pasākums** – Kuldīgas 16. pusmaratons (līdzjutēju balsojumā).

VIEGLATLĒTIKA

Diplomi un medaļas par divu gadu veikumu

Aizvadītajās brīvdienās skriešanas seriāla *Kuldīgas aplī* dalībnieki Krauļu priedēs pulcējās apbalvošanas pasākumā. Pandēmijas dēļ tas vairākkārt pārcelts, tāpēc lielāki un mazāki skrējēji godalgas saņēma par diviem gadiem.

Seriāla rīkotājs Arvids Šefanovskis ziņkārīgākajiem balvas parāda vēl pirms svinīgā pasākuma.

Šīgada uzvarētāju trio jauniešiem: otrās vietas ieguvēja Izabella Bogdanova, uzvarētāja Viktorija Bogdanova un trešās vietas ieguvēja Ita Zita Ozoliņa.

Lailas Liepiņas foto

Veterānēm bronzas un sudraba godalgu par diviem gadiem saņem Džanita Freija.

Skriešanas seriāla *Kuldīgas aplī* rīkotājs Arvids Šefanovskis saka lielu paldies noslēguma pasākuma sponsoriem: novada domei, novada sporta skolai, skrējēju klubam *Katrīna*, kafejnīcai *Pagrabiņš* un SEB bankai.

2020. gadā seriālā piedalījās 69 skrējēji piecās vecuma grupās. Ātrākie bija:

- pirmajā grupā meitenēm – Keita Cīrule, Alīna Rone, Katrīna Bogdanova, zēniem – Aleksis Bogdanovs, Ralfs Sermoliņš, Mārcis Hoiers;
- otrajā grupā – Veronika Bogdanova, Sintija Neilande, Ginta Dmitrijeva, zēniem pirmais – Krišs Duburs;
- jauniešiem – Viktorija Bogdanova, Izabella Bogdanova, Ita Zita Ozoliņa, jauniešiem – Lauris Grīniņš, Matīss Grīniņš, Mārcis Maizītis;
- sievietēm – Zane Andersone, Līga Freiberga, Kristīne Stukule; vīriešiem – Uģis Jocijs, Āris Brantevics, Mārtiņš Maizītis;
- veterānēm – Ludmila Joce, Odeta Turka, Džanita Freija, veterāniem – Kaspars Stukuls, Kaspars Šabāns, Pēteris Ivāns.

Šogad seriālā startēja 63 skrējēji. Ātrākie bija:

- pirmajā grupā meitenēm – Anna Festere, Katrīna Bogdanova, Keita Cīrule, zēniem – Enno Hillermanis, Didzis Pankoks, Markus Cinciuss;
- otrajā grupā meitenēm – Veronika Bogdanova, Laura Ozoliņa, Krista Puzare, zēniem – Lukass Hillermanis, Matīss Puzars, Ralfs Bocmanis;
- jauniešiem – Viktorija Bogdanova, Izabella Boganova, Ita Zita Ozoliņa, jauniešiem – Dāvis Pankoks, Niks Ričards Odiņš;
- sievietēm – Irīna Štūla-Pankoka, Līga Freiberga;
- veterānēm – Ludmila Joce, Džanita Freija, veterāniem – Jānis Ausmanis.

FLORBOLS

Šoreiz zaudējums

Latvijas florbola čempionāta 1. līgas spēlē *Kuldīga/KNSS* pagarinājumā ar 5:6 tomēr piekāpusies Ķekavas vienībai *Bulldogs*.

Kopvērtējuma tabulā mūsējie pagaidām ieņem piekto vietu. Nākamā spēle kuldīdzniekiem būs 30. decembrī izbraukumā pret vienību *Slampe/Zevid*.

VOLEJBOLS

Vīri grožus neatlaiž

Latvijas volejbola čempionātā komanda *Kuldīga/Kuldīgas novada sporta skola* šo gadu pabeigusi ar divām spēlēm izbraukumā, un viena no tām atnesusi skaistas emocijas.

Vispirms kuldīdznieki ar 0:3

zaudēja Rīgas Tehniskās universitātes volejbolistiem. *Kuldīgas* komandā rezultatīvākie spēlētāji bija Raivo Dabiņš (14 punktu), kā arī Fēlikss Cīrulis (12 punktu). Bet nākamajā dienā galvaspilsētā mūsējie

mērojas spēkiem ar Rīgas volejbola skolu, un rezultāts ir 3:0 *Kuldīgas* labā. Mūsu spēlētāju rindās šoreiz rezultatīvākie bija Kaspars Gertners (14 punktu), F.Cīrulis un Klāvs Kairo (13 punktu).

TELPU FUTBOLS

Ar jaunu sparū nākamgad

Kuldīgas komanda *Nikers* Latvijas telpu futbola virslīgas čempionāta kārtējā cīņā ar 2:7 piekāpusies *Salaspilij*.

Pēc šīs spēles *Nikers* kopvērtējuma tabulā ieņem septīto pozīciju – desmit spēlēs iegūti astoņi punkti. Nākamā būs cīņa pret Rēzekni 8. janvārī izbraukumā.

Spraiģās novada spēles

Azartiskas cīņas notiek *Kuldīgas novada telpu futbola čempionātā*.

Pēc pirmajām sešām spēlēm līderos izvirzījušās trīs komandas:

Kuldīgas futbola skola (septiņi punkti), *MKM mežs* un *Kabile* (pa sešiem). Rezultāti: *Tukums 2000 – Kuldīgas futbola skola* 3:3, *Kabile – Zvejnieks* 8:2, *Tu-*

kums 2000 – Alsunga 6:1, *MKM mežs – Zvejnieks* 5:3, *Kuldīgas futbola skola – Kabile* 8:2, *MKM mežs – Alsunga* 6:0. Nākamās spēles norisināsies janvārī.

VIEGLATLĒTIKA

Labi startē Valmierā

Kuldīgas novada sporta skolas audzēkņi no Valmieras Ziemassvētku kausa izcīņas atgriezušies ar vairākām godalgām.

U20 grupā lodes grūšanā otrais – Roberts Sorokins (12,80 m), trešais – Niks Maulis (11,89 m). Tālākšanā starp pieaugušajiem Janīta Antipina bija divpadsmitā (5,05 m). Starp pieaugušajiem startēja arī citi sporta skolas audzēkņi: 60 metru sprintā Ādams Ķesters ierindojās 18. vietā (7,50), Roberts Vītols – 26. vietā (7,62), Jēkabs Jansons – 45. vietā (7,91). Šie paši sportisti startēja arī 200 metru skrējienā: Ādams bija 15. (24,52), Roberts – 28. (25,37), Jēkabs – 33. vietā (25,84).

VINGROŠANA

Nodarbības turpinās, iepriekš jāpiesakās.

Pirmdienās:

- ❖ **Rumbā** 17.00 trenere Jeļena Miezīte, tālr. 26405549.
- ❖ **Gudniekos** 19.00 trenere Linda Vainovska, tālr. 26100344.
- ❖ **Snēpelē** 18.00 trenere Sanita Pujāte, tālr. 29359906.
- ❖ **Kabilē** 19.00 trenere Ilze Druvaskalna, tālr. 26568767.
- ❖ **Rendā** 19.00, trenere Malda Ruņeniece, tālr. 29449383.

Otrdienās:

- ❖ **Pelčos** 18.00, trenere Malda Ruņeniece, tālr. 29449383.
- ❖ **Turlavā** 19.30 trenere Malda Ruņeniece, tālr. 29449383.
- ❖ **Alsungā** 30. decembrī 18.00, trenere Linda Vainovska, tālr. 26100344.

Trešdienās:

- ❖ **Padūrē** 17.00 trenere Malda Ruņeniece, tālr. 29449383.
- ❖ **Ēdolē** 17.45 trenere Linda Vainovska, tālr. 26100344.
- ❖ **Vilgālē** 18.00 trenere Sanita Pujāte, tālr. 29359906.
- ❖ **Gudniekos** 19.15 trenere Linda Vainovska, tālr. 26100344.
- ❖ **Skundā** 18.00 trenere Anda Brūdere, tālr. 26161749.

Ceturtdienās:

- ❖ **Vārmē** 19.00 trenere Ilze Druvaskalna, tālr. 26568767.
- ❖ **Kuldīgā** 18.15 nūjošana, trenere Jeļena Miezīte, tālr. 26405549.
- Sestdienās**
- ❖ **Kuldīgā** 10.00 nūjošana, trenere Jeļena Miezīte, tālr. 26405549.

SARUNA AR JUBILĀRI

Lielākās vērtības ir acu priekšā

„Nāku no lielas ģimenes, un jau no bērnības ir ierasts svētkus svinēt visiem kopā. Bet dzimšanas diena iekrīt pa vidu starp Ziemassvētkiem un Jaungadu, tādēļ tā mazliet paliek otrajā plānā,” atzīst Zanda Dimanta-Svilpe. Jau desmit gadus viņa var sevi saukt par kuldīdznieci, taču nākusi no Jelgavas puses.

20 gadus Zanda strādā Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā. Darba vieta ir Ozolniekos, netālu no Jelgavas, taču pašlaik viņa strādā attālināti – mājās Kuldīgā.

NOVĒRTĒ, JA ATCERAS

„Visīpašāk atmiņā palicis tas, kā dzimšanas dienu svinējām kopā ar dvīņumāsu Lāsmu. Tagad gan vairākus gadus to daru ar tuvākajiem Kuldīgā,” stāsta Zanda. „Dažreiz svētkus esmu apvienojusi, bet pēdējos gados cenšos svinēt atsevišķi. Tie tomēr ir divi dažādi.” Bērnībā vairāk gaidītas dāvanas, tagad tās vairs neesot tik svarīgas: „Tomēr esmu praktisks cilvēks, tādēļ priecājos par tādām, kuras var lietot.” (Smejas.) Zanda novērtē to, ka ciemos atnāk kāds tuvs cilvēks, atceras apsveikt: „Tā ir tā vērtība – ka

atceras, kaut vai ar laba vēlējumiem feisbukā vai īsziņā!”

IECERES SAISTA AR DARBU

„Mērķus sev izvirzu, atnākot Jaunajam gadam. Lielākoties tie attiecas uz darbu. Tas saistīts ar lauku uzņēmējiem un citiem iedzīvotājiem, ar nevalstiskajām organizācijām. Pēdējos gadus strādāju ar aktīvajām kopienām – tā sauktajiem viedajiem ciemiem. Šī iniciatīva man pavērusi plašāku redzējumu uz pasauli. Tā ir liela vērtība – būt starp cilvēkiem, kuri domā līdzīgi, cits citu papildinot. Ļoti ceru šo pieeju paplašināt.

Vēl man un vīram Klāvam ir trīs diezgan mazi bērni, un viņos es ieguldu ļoti daudz enerģijas, palīdzu ar mācībām.”

UZ SAPNI JĀVIRZĀS MĒRĶTIECĪGI

Vairākus pusaudžu gadu sapņus Zanda jau piepildījusi: „Man vienmēr patikusi angļu kultūra, literatūra. Kādreiz sapņoju aizbraukt uz Londonu un to esmu izdarījusi divas reizes. Tad bija sapnis studēt Latvijas Lauksaimniecības universitātē, tieši Jelgavas pilī. Iestājos tur maģistrantūrā, mācījos divus gadus.”

Par tālāko Zanda teic, ka pirms diviem mēnešiem bijusi neparastās pārdomās: „Vai tik tā nav tā četrdesmitgadnieku krīze, kas tuvojas? Domāju, ko darīt tālāk. Vai tiešām tikai jāstrādā un jāgaida pensija? Uz šiem jautājumiem atbildi vēl saņēmusi neesmu. Domāju, ka jānovērtē tas, kas mums apkārt. Nereti kādas vērtības meklējam ārpusē, bet īstenībā lielākās ir mums acu priekšā – gan vietējā apkārtnē un dabā, gan cilvēkos. Darbs ar lauku cilvēkiem parāda to, ka uz sapni vajag virzīties maziem solīšiem. Un jābūt sirdī atvērtam, nevajag kritizēt, uzlikt citiem savus stereotipus. Arī citāda ir ļoti labs, un tas jāpieņem.”

BĒRNI, PASTAIGAS, GRĀMATAS

„Mani iedvesmo cilvēki, kuri izvēlas darīt. Pati esmu ļoti enerģiska un aktīva, un reizēm tas ir kā aprūtinājums,” teic jubilāre. „Pēdējos deviņus gadus visu uzmanību esmu veltījusi bērniem, un mani iedvesmo tas, ko daru ar viņiem kopā. Mūsu ģimenei patīk pastaigas mežā, braucam diezgan bieži. Man patīk nopirkt grāmatas un ielikt plauktiņā, klusībā domājot, ka kādreiz būs brīvāks

„Pamazām tikai sāku aizdomāties, kas mani vēl tā īsti interesē,” pirms dzimšanas dienas pārdomās ir kuldīdzniece Zanda Dimanta-Svilpe. Attēlā kopā ar vīru Klāvu un bērniem.

brīdis un varēšu tām pieķerties. Grāmata, kas uzrunājusi pēdējā laikā, ir Kārļa Kazāka nesen izdotā – *Sākums mūs atrod pats*. Tā stāsta par dzīves vērtībām, un to

noteikti iesaku tiem, kuri ir patieso vērtību meklējumos.”

Amanda Gustovska
Zandas Dimantas-Svilpes arhīva foto

MANAS ATZIŅAS

Decembrī šajā rubrikā arī *Kurzemnieka* darbinieki, pabeidzot iesāktos teikumus, atklāj savus uzskatus par dažādām dzīves vērtībām.

No grūtībām nedrīkst baidīties

Daiga Bitiniece, redaktore

★ **Latvijā mani visvairāk iepriecina** kopības un drošības izjūta, latviešu pašapziņa, mani draugi no pasaules latviešu 3x3 kustības un visi citi, kas gatavi nesavtīgi, brīvprātīgi un ilgestoši darboties mūsu valsts labā.
★ **Latvijā mani visvairāk apbēdina** tas, ka tik daudzi dzīvo tik nost savu dzīvi bez konkrēta mērķa, bez vēlmes izglītoties, paplaši-

nāt redzesloku. Un diemžēl vienlaikus tieši viņi ir tie kategoriskie un negatīvie visziņi.

★ **Kuldīgā visvairāk iepriecina** tas, ka pilsēta cauri laikiem saglabājusi vēsturiskās vērtības. Patiesībā – cilvēki, ne jau pati pilsēta.
★ **Kuldīgā visvairāk apbēdina** tas pats, kas Latvijā kopumā.
★ **Mana lielākā vēlēšanās** ir tikai viena – laba veselība. Visu citu var nopelnīt, nopirkt, aizņemties, sarunāt un nokārtot.

★ **Man darbā vissvarīgākais** ir neapnikst ne sev pašai, ne citiem.

★ **Ja būtu jāmaina nodarbošanās**, es varētu un varbūt pat gribētu darīt daudz ko citu. Varētu strādāt dārzā, varētu kopt zirgus, varētu būt aukle mazuļiem. Varētu organizēt pasākumus, ekskursijas un nometnes. Varētu varbūt arī nedarīt neko, vienkārši ceļot pa pasauli.

★ **Mans dzīves moto:** nekad nav tā, ka neko nevar iesākt. Ir tikai viens izņēmums – cilvēka veselība un dzīvība, ko ne vienmēr ir mūsu spēkos glābt.
★ **Vērtīgākā mācība:** samērīgums visās lietās ir labākais risinājums. Tā teikt, ne par daudz un ne par maz. Tik, cik pietiek.

★ **Es dzīvē nekad** laikam neesmu tā baigi čīkstējusi un pīkstējusi, žēlojusies un šķendējusies (par dažiem vājuma mirkliem nerunājot).

★ **No saviem vecākiem**, noteikti arī no vecmāmiņas un Ļubas tantes, ar ko kopā laukos augu, esmu iemācījusies, ka bez pacietības un pūlēm nekas pats nevis nenotiks. No grūtībām nevajag un nedrīkst baidīties.

★ **Mani visvairāk iedvesmo** katrs jauns rīts, labi vārdi un manas meitas.

VESELĪBA

Kā pierast pie progresīvajām brillēm?

Ap 40 gadiem vairumā gadījumu cilvēkiem nākas saskarties ar pirmajām redzes novēcošanas pazīmēm, kas liecina par presbiopiju jeb vecuma tālredzību.

Rodas grūtības saskatīt lietas tuvumā, piemēram, izlasīt avīzi, uzrakstīt telefonā īsziņu vai veikalā izlasīt produktu sastāvu. Un nereti gadās, ka vienlaikus nepieciešamas brilles, lai skatītos tālumā. Tad vispiemērotākās ir progresīvās brilles, kuru lēcas ir dažāds optiskais stiprums. Tomēr pie tām jāpieerod.

Pāris ieteikumu, lai progresīvo brillu lietošana ir ērta. Tajās ar neredzamu pāreju iestrādāti vairāki optiskie stiprumi, kas pakāpeniski pāriet cits citā, nodrošinot skaidru redzi dažādā attālumā. „Lielākā daļa lietotāju pie tām pierod pāris dienās, taču reizēm paiet divas trīs nedēļas. Cilvēkam jāpieerod, ka, piemēram, lai lasītu tuvumā, jāskatās caur lēcas apakšdaļu, savukārt tālumā – caur augšdaļu. Reizēm var just reiboni, galvassāpes. Taču ir vērts progresīvās brilles izmēģināt, jo tā var izmantot tikai vienas brilles, nevis divas

vai trīs – katru savai vajadzībai. Īpaši parocīgas tās ir tiem, kam daudz nākas sazināties ar cilvēkiem, tāpat autovadītājiem, kuri vēlas labi redzēt jebkurā attālumā,” komentē optometriste Ilze Eriksone.

Lai pierastu ātrāk, pēc jauno iegādes vajag nevis turpināt izmantot arī vecās brilles, bet gan pielāgoties. Svarīgi izvēlēties ērtu un stabilu rāmi, kas labi pieguļ sejai. Mājās acis var trenēt, lai pierastu. Piemēram, turiet priekšā avīzi un skatieties televizorā – caur lēcas apakšējo daļu avīzes teksts būs skaidrs, savukārt, pamazām ceļot acis augšup, labi redzēsiet tālumā. Lai redzētu uz sāniem, jāatceras, ka jāpagriež ne tikai acis, bet arī galva.

Ja pēc vairāku nedēļu lietošanas acis tomēr nespēj pierast pie progresīvajām brillēm, jānododas pie redzes speciālista.

Dora Pļavniece

PĀRDOD

SIA Vēvers ražo un piegādā priedes **KOKSNES** produkciju: skaidu briketes (185 EUR/paleta), šķeldu, mizas, skaidas, klucīšus (75 EUR/1,3 m³ Big Bag). Tālr. 26651831.

Piedāvājam kvalitatīvas bērza **BRIKETES**, ilgi deg, mazs pelnu atlikums, ar visu piegādi Kuldīgā 185 eiro par paleti. Tālr. 20331463.

SIA AJG plus – sazāģētu nomaļu **MALKU**. Tālr. 29399939.

MALKU maisos, kravās. Tālr. 26544462.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Tālr. 27885688.

Pārdod ar piegādi zāģētavas atgriezumam **MALKU**; skaldītu malku; 3 m garu meža malku. Tālr. 29249578.

Sausu alkšņa **MALKU**. Tālr. 26383529.

Sausu **MALKU**. Tālr. 29254530.

Skaldītu **MALKU** krēmētā veidā, ātra piegāde. Kravas cena: 120 EUR par trīs steriem. Tālr. 25607959.

Kluču **MALKU** krēmētā veidā, piegādi nodrošina. Tālr. 26632723.

Lauku vistu **OLAS**. Tālr. 26211023.

VAJADŽĪGI

Meklē **MEŽSTRĀDNIEKUS**. Samaksa katru dienu, 30 EUR dienā! Elvis Šteinbergs. Tālr. 23202731.

PAZUDIS

Nozaudēti **DOKUMENTI** uz Ērika Junkura vārda. Atradēju pret atlīdzību lūdz zvanīt pa tālr. 26695439.

PĒRKAM

Augošu koku cirsma un sortimentus pie ceļa

Meža īpašniekiem:

- Veicam bezmaksas konsultācijas;
- Palīdzam meža taksācijas sagatavošanā, cirsma iestigošanā;
- Palīdzam iesniegt ciršanas pieteikumu VMD.

 Metsā

Telefoni informācijai: 29150470, 67804343
www.metsaforest.com/lv

SVEASKOG

BEZ MAKSAS atīra no krūmiem laukus un citas aizaugušas platības.

PĒRK zarus, cirsma atlikumus, šķeldojamo materiālu.

☎ 25 622 293 (Āris)

PĒRK

DZĪVOKLI Kuldīgā, istabu skaits un remonta stāvoklis nav svarīgi. Tālr. 29621515.

SIA *Meža ģeogrāfijas centrs* pērk meža **ĪPAŠUMUS**, cirsma, lauksaimniecības zemes visā Kurzemē, kārtojam visu veidu dokumentāciju, mērniecību un atdalīšanu, samaksa par ģeogrāfiju dažu stundu laikā. Šobrīd piedāvājam ļoti augstas cenas visu veidu ģeogrāfijai. Tālr. 20006157.

Lauksaimniecības **ZEMI**. Tālr. 26630334.

APBŪVES zemes gabalus Kuldīgas centrā, Pārventā, Putnudzā vai citā vietā Kuldīgas pilsētas robežās. Tālr. 27406251.

MĀJU Kuldīgā vai Kuldīgas novadā. Tālr. 22190033.

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 20294598.

AUTOMAŠĪNAS metāllūžņiem. Tālr. 23554302.

DAŽĀDI

SIA *Kuldīgas slimnīca* pārdod **OPEL COMBO VAN**, reģ. Nr. JC4674, rakstiskā **IZSOLĒ**. Izsoles sākumcena – 700 EUR, neieskaitot PVN. Pieteikumi iesniedzami līdz 2022. gada 14. janvāra plkst. 13:00. Sīkāka informācija pieejama www.kuldigasslimnica.lv.

SIA *Kuldīgas slimnīca* pārdod **OPEL ZAFIRA**, reģ. Nr. FO8734, rakstiskā **IZSOLĒ**. Izsoles sākumcena – 300 EUR, neieskaitot PVN. Pieteikumi iesniedzami līdz 2022. gada 14. janvāra plkst. 13:00. Sīkāka informācija pieejama www.kuldigasslimnica.lv.

IZIRĒ

Remontējama 1-istabas **DZĪVOKLI** Kuldīgā, pilsētas centrā. Tālr. 22328334.

MEŽUS, cirsma, malku. Tālr. 26544462.

Z/s SMAIDAS pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

SIA *AIBI* iepērk gaļas šķirnes krustojuma bulļus, teles eksportam. Liellopus, jaunlopus, teļus, jērus, zirgus kaušanai. Kautsvārā, dzīvsvārā. Paaugstinātas cenas, apjoma piemaksas. Bioloģiem augstākās cenas. Samaksa tūlītēja. Svāri. Tālr. 20238990.

SIA *Valinda* – **LIELLOPUS, JAUNLOPUS** dzīvsvārā. Tūlītēja samaksa. Tālr. 29434034.

Briežu **RAGUS**, brauc pakāj. Tālr. 29886349.

Rīgas porcelāna rūpnīcas **SERVĪZES**. Tālr. 29954171.

5, 2, 1 lata **MONĒTAS**. Tālr. 20633660.

SILTINĀM mājas ar ekovati, granulām un termoputām. Tālr. 26748235.

Ātri un lēti ierīkojam **DZIĻURBUMUS**. Tālr. 29605105, 28205914.

Sertificēta **TAKSATORA** pakalpojumi: meža inventarizācijas lietu izgatavošana; mežaudzes novērtēšana; cirsma dokumentācijas sagatavošana; ģeogrāfijas robežu, kupicu ierīkošana un atjaunošana; bezmaksas konsultācijas. Tālr. 25731315.

Viss par reklāmu **Kurzemniekā!**
Tālrunis 63324881.

LAIKA PROGNOZE

Gan kusis, gan piesals

Klāt gadumija, un līdz šim ziema atgādinājusi populārās Gunāra Freidenfelda dziesmiņas gandrīz aizmirsto rindiņu, ka gads ir balts no abiem galiem.

Ilgtermiņā gan nav iespējams prognozēt, ar kādiem laika apstākļiem beigsies 2022. gads, bet tā sākums, visticamāk, vēl kaut cik būs balts. Ar siltajiem dienvidu vējiem ir pietuvojies atkusnis, nākot talkā ceļu uzturētājiem un samazinot biezo sniega segu, bet ne uzreiz pilnībā. Nekāds dzišais siltums vēl nav atpūsts, vismaz ne tāds kā mūsu klimatam tuvējā Eiropas daļā, kur temperatūra pacēlusies krietni virs +10 grādiem. Ceturtdienas naktī sals pat

pastiprināsies, bet dienas gaitā no rietumiem sāks ieplūst krietni siltāks gaiss. Visā valstī gaidāms sniegs, kas līdz vakaram pāries slapjā sniegā, piekrastē pat lietū. Gada pēdējā dienā, arī Jaungada naktī, Latvijā prognozēti nokrišņi: brīžiem slapjš sniegs, brīžiem lietus. Debesis pārsvarā būs apmākušās, radot pelēcīgumu, un tas baltums uz zemes būs tikai tur, kur vēl saglabāties sniegs. Jāpiebilst, ka lietus liels palīgs ceļu uzturētājiem nebūs, jo nokausētais sniegs, temperatūrai pazeminoties, var pārvērsties apledojumā. Tādēļ tiem, kuri gadumijā brauks ar auto, jābūt uzmanīgiem, īpaši uz mazākas nozīmes ceļiem, kur sniegs

piebrauks, nevis notīrīts vai nokaisīts ar sāli. Tālākas prognozes rāda, ka jaunā gada pirmās darba nedēļas sākums arī būs ar temperatūras svārstībām: te kusis, te piesals.

Viduskurzemē svētku dienās būs pāris grādu virs nulles, arī gadumijas naktī zem tās nenokritīs. Naktī uz svētdienu gan neliels sals var būt. Vējš piektdienas vakarā iegriezīsies no rietumiem, un pūtiens būs nedaudz stiprāks (5 m/sek.) nekā iepriekš dienvidu vējam. Svētdienas naktī rieteni uz brīdi nomainīs ziemelis, tad termometra stabiņš nokritīs līdz –4 grādiem.

Daina Tāfelberga

LĪDZJŪTĪBAS

*Cik nežēlīgs mirklis
Starp būt un nebūt,
Starp tuvumā palikt
Un projām iet.*

/D.Grūbe./

Izsakām dziļu līdzjūtību, Indrai Brigitai Beļakai-Bernanei, brāli viņšaulē aizvadot.

PII *Bitīte* kolektīvs

*Bet siltums paliks,
Paliks vēl aiz tevis,
Un atmiņas kā maza saule degs.*

/P.Priede./

Izsakām dziļu līdzjūtību Indrai Beļakai-Bernanei, brāli mūžībā pavadot.

Ēdoles pamatskolas kolektīvs

*Es esmu augšāmcelšanās un
dzīvība; kas Man tic, dzīvos, arī ja
tas mirs, un ikviens, kas dzīvo un tic
Man, nemirs nemūžam!*

/Jņ. 11:25–26./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Haraldam Goldbergam un visiem tuviniekiem, no dēla AIVARA atvadoties. Lai gaišs mūžības ceļš!
Usmas Sv. Pētera draudze

*Klusums,
tevis vairs nav,
tikai atmiņas,
kas aizkustina dvēseli,
vārdi, kas nepateikti, – skan.*

/A.Gļauda./

Izsaku visdziļāko līdzjūtību Valijai un tuviniekiem, JURI aizsaulē pavadot.

Kārlis

Izsakām līdzjūtību Valijai Faksai un piederīgajiem, JURI mūžībā pavadot.

Sekcijas kaimiņi

*Aiz katra paliek dzīve
Un pasacītais vārds,
Bet atmiņas tik dārgas
Sirds ilgi saglabās.*

/M.Jansone./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Santai Dusai un viņas tuviniekiem, tēti smilšu kalniņā pavadot.

Veikalu *Ella, Zeta, Hīts* kolektīvs

*Es neaizeju.
Es vienmēr būšu puteni, bērzos,
Zvaigznēs un bērnos savos.*

/Ā.Elksne./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Anetei Grasmenei, no vecmāmiņas atvadoties.

Kuldīgas novada pašvaldības finanšu un ekonomikas nodaļas kolēģi

Skumju brīdī esam kopā ar mūsu kolektīva biedra MAIGONA ŠĒĻA tuviniekiem.

Mednieku klubs *Pelču mednieks*

*Balts eņģelis atnāca sapnī
Un aiznesa tevi sev līdz
Tai baltajā, baltajā naktī,
Kur nesāp, kur nesalst, kur silts.*

/A.Mūrniece./

Visdziļākā līdzjūtība Dzintrai un piederīgajiem, mūsu zaudētojot. Ramona, Ināra, Miķelis, Maija, Juris, Anīta, Aldis

*Rokām, kuras vienmēr prata
Tik daudz veikt un padarīt,
Atpūtu ļauj vēlēt vieglu,
Ļauj tām paldies pasacīt.*

/J.Sirmbārdis./

Izsakām līdzjūtību ASTRAS JANSONES tuviniekiem, viņu pavadot mūžībā.

Piltenes ielas 14. mājas kāpņu telpas kaimiņi

Mūžībā devusies mūsu mīļā mammīte
ASTRA JANSONE (09.01.1933.–23.12.2021.).
Atvadīšanās Kalna kapos 30. decembrī 14.00.

Meita un dēls

VĀRDADIENAS

No 30. decembra līdz 8. janvārim
 30. Dāvids (2015), Dāvis (3411),
 Dāniels (428), Daniela (1863),
 Daniels (5708)
 31. Silvestrs (253), Silvis (22), Kalvis (677)
 1. Laimnesis (25), Solvita (2410), Solvija (8)
 2. Indulis (747), Ivo (2360), Iva (33),
 Ivis (32)
 3. Miervaldis (374), Miervalda (1), Ringolds
 (148)
 4. Spodra (202), Ilva (963), Ilvita (42)
 5. Sīmanis (18), Zintis (494)
 6. Spulga (36), Arnita (407)
 7. Rota (187), Zigmārs (698), Juliāns (96),
 Digmārs (7)
 8. Gatis (5096), Ivanda (176)
Populārākie: Daniels un Solvita.

Gribēja citu, bet vislabāk
 skanēja Dāvis

Dāvis Jansons, ražotnes vadītāja vietnieks uzņēmumā
Laimdotas:
 – Vārdu man izvēlējās mamma. Sākumā gribējusi
 saukt par Ernestu, pat par Kristianu, bet pēdējā brīdī
 sapratusi, ka īsti labi neskan, un tā mani nosaukusi par
 Dāvi. Pašam vārds patīk, un lielas problēmas ar to nekad
 nav bijušas. Varbūt ārzemēs mazliet grūtāk ir bijis, jo ār-
 zemnieki mani vienmēr nosauc par Dāvidu vai Deividu.
 Vēl ir gadījies tā: nezinu, kāpēc, bet, kad piedalījos kā-
 dās sacensībās, diplomos mans vārds visbiežāk tika sa-
 jaukts ar vārdu Jānis. Laikam tāpēc, ka tie līdzīgi skan.
 Pie iesaukām esmu ticis, bet tās nav saistītas ar vārdu.

Amanda Gustovska

JOKI

Iet pa ielu vectētiņš un mazdēls. Ierau-
 ga skolotāju. Vectētiņš:
 – Slēpies! Tu taču šodien neaizgāji uz
 skolu!
 Mazdēls:
 – Pats slēpies! Es pateicu, ka tu nomiri.

 – Sakiet, cik liela ir šī lieliskā dzīvokļa
 tre!
 – Kungs, šis ir alkohola veikals.

 Ierēdnis ar personības traucējumiem
 zog par visiem četriem.

 – Dakter, es vēlos lielākas lūpas, kup-
 lākas krūtis, mazāku vēderu, garāku uz-
 acu līniju un mazāku degunu.
 – Labi! Tā arī rakstu: kā visām.

Galvenā problēma – trūkstot sāls

Kuldīdznieki sūdzas par ielām, kas nav ne laikus, ne
 kārtīgi attīrītas no sniega. Daudzi nav apmierināti, ka
 tas sastumts malās automašīnu novietošanai pare-
 dzētājās vietās, kā arī speciālajos laukumos, tostarp
 pašā centrā – Pilsētas laukumā.

Kuldīgas komunālo pakalpojumu
 valdes priekšsēdis Kaspars
 Poriķis atbild, ka ielu un ceļu
 uzturēšanas tehnika un darbi-
 nieki strādā pastiprināti, neska-
 toties kalendārā, vai tā darba vai
 svētku diena, kurās tiek maksāts
 dubultā. Taču šajās dienās sniga
 nepārtraukti. Būtībā jau notīrī-
 tās vietas, tostarp gan braucamā
 daļa, gan ietves, pēc brīža bija
 jātīra vēlreiz. Jauda esot pietie-
 kama, bet to nevarot palielināt
 uz īsu brīdi, kā arī pieņemt darbā
 strādājošos, kuri pēc tam būtu
 jāatlaiz.
 Situāciju apgrūtinot tas, ka
 ielas ir šauras un, lai atbrīvotu
 brauktuves, sniegu var sastumt
 tikai malās. Savukārt stāvlauku-
 mus un tā sauktās kabatas attīrīt
 nevar, ja tur stāv automašīnas.
 Kā skaidro K.Poriķis, tīrītāji iz-
 vērtējot katru situāciju, un ļau-
 prātīgi nevienam sniegs priekšā

netiek aizstumts, un tiek meklēta
 vieta, kur tas netraucētu. No pil-
 sētas tas netiek izvests.
 Uzņēmuma vadītājs par galve-
 no problēmu uzskata kaisāmās
 sāls trūkumu, un tā esot visā
 valstī, ne tikai Kuldīgā. Iepriek-
 šējos gados visvairāk iepirkts no
 Baltkrievijas, tagad no šīs valsts
 pie mums to vairs neieved. Sa-
 vukārt piegāde no Vācijas nav
 pietiekama. „Ja sāls pietiktu, vi-
 sas ielas svētkos būtu tīras,” teic
 K.Poriķis. „Mēs nevaram atļau-
 ties kaisīt pietiekami – materiāls
 ļoti jātaupa. Esam domājuši, kā
 daudzumu palielināt, piemēram,
 piejaucot smiltis. Ceru, ka tuvā-
 kajās dienās izdosies iegādāties
 vairāk sāls. Un, kad temperatūra
 būs plusos, arī tas mazinās snie-
 ga daudzumu – situācija stabili-
 zēsies.”

Daina Tāfelberga
 Alberta Dintera foto

Ventspils iela. Stāvvietā ir kaut kur starp automašīnām malā un ietvi – tur, kur slejas sniega
 kalni. Šoferim bez pieredzes novietot auto un tikt laukā varētu būt pārbaudījums.

Baznīcas iela iepretim Sv. Katrīnas
 baznīcai. Tā vien šķiet, ka stāvvietu
 attīrījuši paši braucēji ar spēkratiem.
 Daļu laukuma atbildīgais dienests
 nav pacenties iztīrīt.

Arī pie Kurzemnieka redakcijas
 1905. gada ielā stāvvietā pazudusi.
 No vienas puses to aizbēruši sētnieki,
 tīrot ietvi, no otras – traktors, kas attīra
 brauktuvi. Kur palikt automašīnām?

Par mazajām Kuldīgas ielām nerunā-
 sim. Mālu ielā sniega kaudzes vietām
 ir automašīnai līdz vidum. Ietve jāti-
 ra, citādi var tikt pie soda, spēkrats
 jāatrok, citādi netiec savās gaitās.

Smilšu iela. Te sniegs ielas malās
 sastumts tā, ka pretimbraucošie, lai
 samainītos, ir spiesti bromzēt. Ja preti
 brauc lielgabariņa auto, mazākajam jā-
 mūk malā, bet tā var iestrigt kupenās.

Kalendārs
 2022

„Kurzemnieka”
 darbiniekiem katram
 sava mīļākā fotogrāfija

Amanda Gustovska:
 „Šī fotogrāfija man patīk
 tāpēc, ka atspoguļo
 Kuldīgas ieliņu šarmu.”

To Kuldīgā
 varat
 iegādāties:

- + „Zvaigznes” grāmatnīcā;
- + J.Rozes grāmatnīcā;
- + veikalā „Dārziņš”;
- + „Kurzemnieka” redakcijā.

Vecgada vakarā zem traukiem uz galda saliek maizi, atslēgu, gre-
 dzenu, naudu, smiltis un ļauj katram paņemt savējo. Kas izvelk mai-
 zi – būs pārticis, atslēgu – būs saimnieks, gredzenu – apprecēsies,
 naudu – kļūs bagāts, smiltis – viss izjuks, kā uz smiltīm būvēts.
 (Latviešu tautas ticējums.)

Dizaineri cenšas uzrunāt vēlētajus

✎ Ligita Kupčus-Apēna, "Kurzemes Vārds"

“Kādēļ tu izvēlies brendus, bet neizvēlies politikus?”, “Ar kafiju vien nepietiek, lai mainītu tavu dienu”, “Nelāpi zeķi, lāpi valsti” – šie un citi uzraksti uz apģērbiem un aksesuāriem varētu stiprināt jauniešos pārliecību, ka politika un konkrēti piedalīšanās vēlēšanās ir svarīga. Izdomāts zīmols “Modē politika” ir tikai viena no Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA) studentu idejām, kā aktivizēt iedzīvotāju iesaisti vēlēšanu procesā. Izstrādātie darbi ir praktiski izmantojami, uzrunājoši un asprātīgi, uzskata Liepājas pašvaldībā, un daļu no tiem, iespējams, īstenoš jau pirms nākamgad paredzētajām Saeimas vēlēšanām.

LAI UZ VĒLĒŠANĀM ATNĀK VAIRĀK

Četrus komunikācijas dizaina risinājumus, fokusējoties uz aizvadītajās pašvaldību vēlēšanās piedzīvoto zemo aktivitāti, radīja LMA Dizaina nodaļas Funkcionālā dizaina apakšnozares 1. kursa maģistranti lekciju kursā “Komunikāciju dizains” pie profesores Ingūnas Eleres. Kursa tēma bijusi “Dizains demokrātijai”, papildina I. Elere, kura kā kursa sadarbības partnerus piesaistījusi Liepājas domi, Eiropas Parlamenta biroju Latvijā un Centrālo vēlēšanu komisiju. “Zināju, ka Liepāja ir atsaucīga, bet studentiem ir svarīgi, ka partneris ir fleksibls, pavelkas līdzī eksperimentālām idejām,” uzskata profesore, un dizaineri pēc projekta atsaukušies ļoti pozitīvi tieši par partnera ieinteresētību proaktīvi rosināt sabiedrības iesaisti.

Sākotnēji studentiem sniegts ieskats problemātikā, atgādinot, ka šogad vēlēšanu aktivitāte bija kritiski zema un Liepājā pašvaldību vēlēšanās piedalījās vien nepilni 29 procenti no balsstiesīgajiem iedzīvotājiem. Kā galvenās problēmas dizaina risinājumu izstrādei bija definētas tieši zemā vēlētajū aktivitāte un neatbilstošs vēlēšanu iecirkņu iekārtojums.

Pēc septiņām nedēļām studenti pa pāriem četrās grupās prezentēja paveikto. “Sākotnēji tapa 10 vizijas, no tām izvēlējās vienu, no kuras savukārt veidoja 10 koncepcijas. Viena no šīm koncepcijām galu galā arī bija tā, pie kā grupa strādāja līdz finišam,” radošā darba gaitu ieskicē I. Elere. “Visas idejas ir studentu izkristalizētas, tās izaugušas no darba procesa.” Dizaina radīšanā aktīvi iesaistīti arī sadarbības partneri, tai skaitā pašvaldība, lai nonāktu pie tā, kas būtu piemērotākais Liepājas situācijai.

NO CITA SKATU PUNKTA

Lai rosinātu diskusiju un aktualizētu problēmu, ka jaunieši nav pietiekami informēti par vēlēšanu norisi un politiku kopumā, liepājniece Laura Kraveca kopā ar kursabiedriem Līvu Harkeviču izstrādāja priekšlikumu “Modē politika”. Studentes piedāvāja radīt apģērbu un aksesuāru zīmolu, kas jauniešos stiprinātu pārliecību, ka politika un dalība vēlēšanās ir svarīgi, aizraujoši un aktuāli procesi. “Veicināt diskusiju, provocēt cilvēkus runāt par šo tēmu un atļauties izteikties,” Laura iezīmē

Vēlēt ir vienkārši!

kopdarba mērķi. “Projekts bija izaicinošs, it īpaši zinot, ka jārisina tik samilzusi problēma, par kuru visi ir informēti, bet lietas labā nekas netiek darīts. Ideja atnāca diezgan ātri, visilgāk strādājām pie vēstījuma, ko vēlamies pateikt, un produkta dizaina,” viņa pastāsta.

Tas, ka paveikto, iespējams, arī īstenoš, motivējis darboties un radījis sajūtu, ka ar savu ideju vari kaut ko ietekmēt. “Varējām tēmu apskatīt no citas puses, nedaudz vairāk ar humoru un vienkāršību. Būsim tikai priecīgas, ja mūsu priekšlikums veicinās vēlētajū aktivitāti, bet arī saprotam tos cilvēkus, kuri vēlēšanas ignorē, jo ir pārāk vilušies. Īstenībā tieši tādēļ mēs par savu mērķauditoriju izvēlējāmies jauniešus, jo, mūsaprāt, tieši viņi ir gatavi iet un darīt, izpaust savas dusmas un neapmierinātību un mainīt lietas,” saka Laura.

Ulla Ozollapa un Beatrise Lasmāne izstrādāja risinājumu “Demokrātijai sākas ģimenē” un piedāvāja izveidot iniciatīvu, kurā ģimene dodas vēlēties kopā, ļaujot arī bērniem nobalsot par sev aktuālu tēmu atbilstoši vecuma grupai, piemēram, pauzot viedokli par slidkalniņa krāsu rotaļlaukumā. Tādējādi jau no bērnības jaunā paaudzē tiktu iesaistīta lēmumu pieņemšanā, veicinot pilsonisko aktivitāti. Arita Germanova un Lība Bērziņa domāja, kā sasniegt aktīvos vēlētajus. “Nāc ar mani balsot!” bija instrumentu kopums, kas rosinātu katru aktīvo vēlētajū, dodoties balsot, aicināt sev

līdz draugu, tā potenciāli dubultojot vēlētajū skaitu. Studentes aicināja arī vairot svētku sajūtu vēlēšanu dienā, atbilstoši noformējot vēlēšanu iecirkņus un to tuvok apkārtni. Savukārt Laine Spūle un Elīna Binde-Dzelzīte rosināja izstrādāt vienotu vēlēšanu iecirkņu iekārtojuma un navigācijas dizaina standartu, valstij pauzēt cieņpilnu attieksmi pret saviem iedzīvotājiem un vēlētajiem.

LABS DIZAINS SPĒJ MAINĪT

“Studentu izstrādātie darbi bija ne tikai pārdomāti un precīzi atbilda mūsu definētajam auditorijām, bet, kas svarīgākais, ir praktiski izmantojami, uzrunājoši un asprātīgi,” paslavē Liepājas domes Sabiedrisko attiecību un mārketinga nodaļas vadītāja Zita Lazdāne. “Bijām patiesi ieinteresēti, kad mūs uzrunāja būt par Latvijas Mākslas akadēmijas sadarbības partneriem. Sagatavojām situācijas aprakstus, sniedzām vajadzīgos datus, formulējām konkrētus uzdevumus, lai studenti patiešām varētu radīt praktiski lietojamas lietas,” Z. Lazdāne stāsta. Risinājumu izstrādē, nodrošinot atbalsta kursus, piedalījās arī LMA asociētā profesore Gita Straustiņa un lektors Matīss Zvaigzne. Tā kā darbs notika profesionāļu uzraudzībā, iznākums nevarēja būt slikts un Liepājā vismaz daļu no studentu radītajiem darbiem noteikti realizēs praktiski. “Ar patiešām labu un pārdomātu, profesionālu dizainu var mainīt sabiedrības rīcību. Es no visas sirds ticu labam dizainam un ticu, ka tas var mainīt lietas, arī ieradumus,” Z. Lazdāne saka. Bet I. Elere norāda, – kursa mērķis ir pierādīt, ka, lietojot dizainu kā mērķtiecīgu instrumentu, var būtiski uzlabot vēlēšanu izpratni un aktivizēt sabiedrību dalībai vēlēšanās.

KĀ IELŪGUMS, NEVIS SODA KVĪTS

Uz jautājumu, vai patiešām dizainam ir tik liela nozīme un tas var pamudināt iedzīvotājus doties vēlēties, I. Elere atbild apstiprinoši. “Vēlēšanas jau pats par sevi ir nozīmīgs notikums – tā ir iespēja iedzīvotājiem piedalīties valsts pārvaldē. Savukārt ar dizainu vai to, kā notiek uzaicināšana piedalīties, valsts parāda savu attieksmi. To, vai un cik valstij tas ir svarīgi, cik svarīgs ir vēlētajū, vai valsts viņu vēlas,” I. Elere skaidro. Viņa uzskata, kad, piemēram, iedzīvotājiem tiek nosūtīts aicinājums ierasties vēlēšanu iecirknī, dizains var būt instruments, kas motivētu tiešām atnākt.

“Ir svarīgi, vai uzaicinājums ir tāds, kuru izņemot no pastkastītes nodreb sirds, jo tas līdzīgs kārtējam rēķinam, vai tāds, kas līdzīgs, piemēram, ielūgumam. Reizēm ar minimāliem līdzekļiem var panākt jūtamu uzlabojumu.”

Tas, vai dizains nostrādājis, ir izmērāms, teic I. Elere. Atdevi savā ziņā parādīs arī aktivitāte vēlēšanās. “Protams, tas viss strādā kompleksī – komunikācija, mārketinga utt., ne jau dizains vien. Un tad var jautāt, piemēram, kas ir tas, kas liec aiziet uz vēlēšanām. Kas bijis tas grūdiens vai cita veida interese. To var jautāt aptaujās, un tādējādi varam izmērīt, vai tieši dizains palielinājis konkrētas mērķgrupas dalību.” I. Elere šeit akcentē vēl vienu lietu: “Mums ir tiesības prasīt kvalitatīvu dizainu, rezultātu.”

Par studentu rezultātiem bijuši iepriecināti arī Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji, sakot, ka tie ir pat labāki nekā dažkārt, sadarbojoties ar reklāmas aģentūrām, atklāj I. Elere. Šis ir vēleiz apliecinājums tam, ka jaunajiem vajag dot iespēju sevi pierādīt. Kā redzams, – lai arī studenti, viņi nebeidās no eksperimentiem un izaicinājumiem. “Pasaulei vairāk nekā jebkad agrāk ir vajadzīga dizaineru perspektīva un entuziasms. Problēmu loks, ar kuru mēs saskaramies, ir plašs, bet dizains pirmajā vietā izvirza sabiedrības intereses. Dizaineri var būt celmlauži, lai meklētu jaunu ceļu. Ceļu, kas ved mūs uz ilgtspējīgu un taisnīgāku nākotni,” rezumē profesore. ■

Inta Jansone, "Kurzemnieks"

Dizainere keramiķe MADARA ATIĶE ir viena no nedaudzajiem šī amata meistariem, kas traukus veido pēc sentēvu tehnoloģijas. Viņas darbnīcā "Sauls ceplis" Kuldīgas novada Padures pagasta "Medulājās" top spēka trauki, kas apdedzināti bedres tipa atklātā uguns ceplī un apstrādāti ar sudraba karoti. Meistare te vada arī meistarklases un ierāda pamatiemaņas ikvienam interesentam.

CEPLIS STRĀDĀ SAULGRIEŽOS

"Māls ir tik fantastisks. Tajā ir dzīvības enerģija, un, ar to darbojoties, dvēsele gavilē," saka keramiķe. Sarunā atklājas, ka Madarai ir īpašas attiecības ar Cepla kungu, tā viņa to dēvē. Vērā tiek ņemtas tā vajadzības, vēlmes. Ceplis gaidot visus saulgriežus, jo tās esot viņa darbdiens. "Svarīgākais procesā ir patiesie nodomi, ko darbā ieliec. Un tas pastiprinās saulgriežu laikā, jo tad visuma portāls ir vaļā. Rokās sadodas dabas stihijas: Dieviņš, Zemes māmiņa, uguns, ūdens. Saulgriežos pusnaktī eju ārā un norunāju tautas vai spēka dziesmu, rodas enerģijas gūzma. Izņemot no cepla traukus, jūtu, ka tie ir dzīvības spēka trauki. Es kā neticīgais Toms visam esmu izgājusi cauri un zinu, par ko runāju. Bet dzīve ievieš korekcijas, un šajos saulgriežos ceplis nekursies, jo viena ar divām rociņām to nespēju piederināt, bet uz Meteniem gan – tad guns ceplī kursies atkal."

Vakar, strādājot pirtī, kāds apmeklētājs Madarai jautājis: "Vai tev brīvdienas nav?" Keramiķe atbildējusi, ka neesot gan, un secinājusi, ka cilvēkam jārada sev tāds hobijs, kas ir arī darbs. "Es baudu radīšanas procesu. Nekad nenogurstu. Tās man ir svētku dienas. Kad eju uz darbnīcu, uzpucējos. Varbūt kāds nodomā – kāpēc? Bet man tas ir svarīgi! Manā darbnīcā sienas, galdi, viss ir balts. Lai es varu tajā ieiet skaistā kleitā un tikpat tīra no tās arī iznākt." Dažreiz gadoties arī pa kādam kuriozākam. "Atbrauc jaunlaulātie. Līgavai kupla, skaista kleita. Nekas cits neatliek, un līgava jāietin, lai kāds māla pikucis neuzkrīt uz kleitas."

SVINĒT DZĪVI!

Madara atzīstas, ka ir no cilvēkiem, kuri tic brīnumiem. "Kā mazs bērns varu priecāties par uzsnigušu sniegu." Bērnbā keramiķei bijusi sajūta, ka ar visiem cilvēkiem var sveicināties, teikt labos vārdus. "Varēju pieiet klāt un pateikt: "Cik tev foršs džemperis!" Bieži dabūju pa mizu, jo ar svešiniekiem nedrīkst runāt. Atminos gadījumu, kad biju padzīvēģniece: uzpucējos, kājās uzvilku baltas zeķes līdz ceļiem, sānos tām bija pušķi. Skrēju pa trepēm, bet mani pārķēra kaimiņiene – kur tā skrienu? Attraucu, ka svinu savu pusdzimšanas dienu. Viņa šo atgādājumu izstāstīja manai māmiņai, kura mani par mānišanos norāja. Man vienmēr bija kāds arguments tam, kāpēc esmu to teikusi vai darijusi. Gribēju svinēt dzīvi."

Tagad atļauju – svinēt dzīvi – keramiķe sev iedevusi laikā, kad pirms teju desmit gadiem iestājusies pirts skolā. "Esmu laimīga. Mūsu dzīves vienīgais uzdevums šajā pasaulē ir dāvēt beznosacījuma mīlestību."

RĀMI UN BEZ STEIGAS

Keramiķe nestrādā ar podnieka virpu, viņas darbi top rokām, lipinot māla strēmeli pie strēmeles. Tad ar koka karoti veidota forma, bet ar sudraba karoti māls tiek nogludināts, tam aizverot poras. Vērojot meistares darbus, šķiet neticami, ka gla-

LAURAS VILERTES FOTO

Visspēcīgākie trauki esot tieši saulgriežos tapušie.

ALBERTA DINTERA FOTO

"SAULES CEPLĪ" top spēka trauki

"Man svarīga ir latviskā dzīvesziņa, tā māca, kā sevi nosargāt un uzturēt garīgā tīrībā," saka keramiķe Madara Atiķe.

zūrai līdzīgs spīdums tiek iegūts, trauku veidojot ar sudraba karoti. Madara uzsver, darbs nav padarāms ātri, tas ir ilgstošs, turklāt veicams rāmi un bez steigas.

Dūmošanas tehniku meistare izvēlējusies tāpēc, lai izvairītos no ķīmikalijām glazūrās. Savulaik Latvijas Mākslas akadēmijā bijusi arī ķīmijas stunda, kurā stāstīts par to, kas ir glazūras sastāvā. "Vai tiešām bez glazūras nevar? – bija mans pirmais jautājums. Tā strādājot aborigēni. Nu labi, strādāšu kā aborigēns."

Piedzimstot meitai, Madara viņai devusi spēlēt ar mālu un sudraba priekšmetiem. "Vienā brīdī ievēroju, cik tie fantastiski saiet kopā! Abi ir dabas materiāli, viens otru papildina. Mālā ir tik daudz dzelzs, sudrabs arī ir dzelzs, un no tā tiek iedzināti daudzi sudraba joni. Mūsu senči bija gudri, vairumam latviešu, piemēram, krustabās ir dāvāta sudraba karotīte. Kāpēc? Cilvēks 70–80% sastāv no ūdens. Iemetot ūdenī mazu dubļu picku, tas sabojāsies. Lai uzturētu veselību, tika dāvātas šīs karotītes. Tik vienkārši. Vēl viena dzīves patiesība: viss vienkāršais ir viss ģeniālākais."

Vai, strādājot rokām, darbus var izveidot identiskus? "Roka ir piešauta,

tikpat labi var uztaisīt trīs vai 150 bļodas, bet katra atšķirsies. Virpu neizmantoju. Es negribu troksni. To visu esmu piedzīvojuši un atstrādājuši."

ZVANS OPIM

Kad pirms vairākiem gadiem keramiķe izteikusi vēlmi meža vidū izveidot cepli, daudzi nav ticējuši, ka iecere īstenosies. "Mana māsa strādā Liepājas psihiatriskajā slimnīcā, viņa par ieceri toreiz puspajokam sacīja, ka vecumdienās istabiņa pie viņiem būšot nodrošināta, ko es viena tajā mežā darišot? Bet man bija apņemšanās! Būdam keramiķe, vai saviem mīļajiem nevaru traukus uztaisīt? Zvanīju opim Linardam Linķim uz Liepāju, viņam toreiz bija 84 gadi. Viņš bija ar mieru. *Sauls ceplis* tapa divos mēnešos. Opis ir vecā kaluma vīrs, prot izdomāt un darināt daudz lietu. Omei stelles pa visu istabu bija ierīkojis. Abi agrāk veidoja arī lielus puzurus. Brīžiem aizdomājos, ka nebūtu mums šodien ne gludekļa, ne veļasmašīnas, ja kādam vīrietim šīs lietas nebūtu liktas darīt. Ar opi bija tieši tāpat. Griezt katru salmiņu ar rokām! Lielajam puzuram vajag tūkstošiem gabaliņu. Viņš *izstukāja* un uztaisīja mašīniti, ar kuru ātri salmus varēja gabaliņos dabūt.

Opis parāvēs uz avantūrām, redzēja, kur ir jēga ieguldīt savu enerģiju."

PILNVEIDOTIES IK MIRKLI

Madara ar ģimeni uz Padures pagastu pārcēlusies no Tukuma puses. "Te esmu dzīvojuši jau bērnībā, apmeklēju vietējo bērnudārzu, kur mamma strādāja par audzinātāju. Viss dzīvē notiek pa spirāli, esmu šeit atgriezies, bet jau citā kvalitātē." Vēlāk dzīvojuši Liepājā, Rīgā. Meistare ieguvusi trīs augstākās izglītības: pedagoģisko, datorizaineres un keramiķes. Kad piedzimusi meita, nolēmusi pārcelties uz dzīvi laukos, jo esot ļoti svarīgi būt kopā ar Annu ik dienu. Meita mācās Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolas 7. klasē.

"Visu laiku augu un pilnveidojos. Rit devītais gads, kopš apgūstu pirtniecības zinības, kas patiesībā ikdienā noderētu ikvienam. Bez māla trauku veidošanas meistarklasēm mācu veidot arī puzurus. Vēl esmu iegrimusi māla rotu gatavošanas burvībā. Bet vasarā pļāvā vācu augus, kurus samaju pulverī, tā uzturot sevi pie labas veselības. Esmu mājas cilvēks, man patīk gatavot ēst, pagrabs pilns ar kārumiem garajai ziemai." ■

SEKOT MATĪSAM sirds mīlestības pilsētā

✍ Linda Kilevica, "Kurzemes Vārds"

Nozīmīgs notikums Latvijas mūzikas dzīvē Liepājā, koncertzālē "Lielais dzintars", izskanēja 5. decembrī. Pēc 20 gadiem izcilā komponista nošu bibliotēkā skatuves gaismās publikas priekšā nonāca opera "Matīss, kausu bajārs". Tās koncertuzveduma pasaules pirmatskaņojums bija arī jubileju svinības – poēmas autoram Aleksandram Čakam šogad 120. gadskārta, bet komponistam Imantam Kalniņam – 80 gadu.

SLEPENI IZVEDA PARTITŪRU

"Matīss, kausu bajārs" ir dramatiska poēma, kuras galvenais varonis – jauns puisis Matīss – ir konfliktā ar pasauli un meklē tajā savu vietu, brīvību un mīlestību. A. Čaks to rakstīja 1943. gadā, taču no autora manuskriptiem to publicēja daudzus gadus vēlāk – 1972. gadā. Darbība notiek 17. gadsimta Rīgā. A. Čaks filozofiskā, vēsturiskā un psiholoģiskā savijumā apcerējis personības garīgo tapšanu, rūdišanos un ceļu uz harmoniju vēsturiski sarežģītā laikā. I. Kalniņš uzsācis darbu pie partitūras dzejnieka 100 gadu jubilejas gadā, sacerot monumentālu opusu par Rīgu trijos cēlienos un sešās ainās.

Operas iestudējumu uzņēmusies komponista ģimene – režisore ir meita Rēzija Kalniņa, diriģents – viņas vīrs Ainārs Rubiķis. Operas pirmatskaņošanai neesot labāka laika kā meistarību jubilejas, uzsver diriģents, tas bijis dzenulis pirms diviem gadiem ķerties klāt. "Kurš gan cits, ja ne mēs. Partitūra tika slepus aizvesta uz Rīgu, tikai vēlāk autors uzzināja, ka tā nonākusi citā pilsētā. To pārrakstījām un sākām ieskaņot fragmentus. Komponistam bija liels pārsteigums, bet viņš ļoti priecējās, ka skaņdarbs sāka atdzimt. Papam tika nosūtīts ierakstīts melnais materiāls. Agra (komponista sieva – L. K.) teica, ka viņš to vien darot, kā staigāt ar austiņām un klausās," pastāsta A. Rubiķis.

R. Kalniņa atgādina, ka Liepāja ir viņas mammas Helgas Dančbergas pilsēta,

kur aktrise sāka savas skatuves gaitas, viņas pašas bērnības pilsēta un arī I. Kalniņa sirds mīlestības pilsēta. "Viņš sāka šeit savu sirds ceļu un šeit arī turpina. Citas vietas un citurienes, ieskaitot Rīgu, ir ceļš, lai atgrieztos. Kopā ar manu vīru Aināru sapratām, ka mēs vedīsim šo pirmatskaņojumu nevis Liepājai, bet papam. Mēs vestu uz jebkuru vietu, kur viņš ir," saka iestudējuma režisore.

GODS UN CERĪBA

Darbs pie operas pilnīgi no nulles divu gadu garumā viss bijis viens liels izaicinājums, atzīst A. Rubiķis. "Visu laiku ir darīts. Tieši tā, kā Matīss: viņš ceļas, iet un dara. Tas ir izaicinājums – sekot Matīsam, jo Matīsu mūsu sabiedrībā ir ļoti maz. Uz roku pirkstiem ir saskaitāmi cilvēki, kas iet un dara," saka diriģents.

Stāstot par tēmas aktualitāti šodien, R. Kalniņa izstāsta uzveduma dramaturģes Daces Micānes-Zālītes teikto. "Viņa ir speciāliste Ojāra Vācieša muzejā. Ojārs Vācietis ir tas, kurš ir salicis kopā šo Čaka poēmu. Dace teica, ka mūsdienās Rīgā vai arī Liepājā pirmajā tramvajā aizmugurē sēž Matīsi. Mēs visi kaut kādā ziņā esam Matīsi, mēs esam meklētāji," pauž režisore.

Matīsa lomā ir tenors Juris Jope, kurš savu varoni raksturo kā vienkāršu cilvēku. "Noteikti ne varonis, viņš ir antivaronis. Matīss vienā brīdī saprot, ka viņa dzīvei nav nekādas jēgas, nav mērķa. Viss, kas ap viņu ir, ir falšs, neīsts. Tad viņš meklē, meklē un meklē. Lai arī ļoti enerģisks un fiziski spēcīgs, ne viss, ko viņš dara, nes augļus. Matīss riskē, izmēģina vienu lietu, nedarbojas, – iet tālāk," saka solists. Radošā komanda palīdzējusi meklēt Matīsa visas šķautnes un krāsas, kas nebijis viegli, jo dziedātājs nekādi nesaistot šo tēlu ar sevi.

Kāpēc Matīss piekrit sacensībām, lai pārdzertu panu Ignatu? J. Jope citē Čaka zīmīgu tekstu: "Vai jūsu dēļ es šurpu nācis, vai arī goda aizskartā?" Vizuali tā arī izskatās, ka viņš nāk Rīgas godu aizsargāt, jo pilsētā ir viņa saknes. Varbūt Matīss iet arī mīlestības dēļ. Es kā aktieris to sev esmu paņēmis par pamatu – ka viņam

"Matīss iet un meklē. Vai atrod, tas jāskatās operā," spriež solists Juris Jope.

ir cerība, ka tur būs mīlestība, kas viņu glābs."

J. Jopes pirmā profesija ir aktieris, un viņš atzīst, ka bez tās būtu ļoti grūti. "Mūzika ir sarežģīta, diezgan baritonāla centrālajam tenoram, bet aktieriski tas uzstādījums, ko režisore un diriģents lika darīt, ir kaut kas tuvāk teatra izrādei nekā koncertuzvedumam," viņš norāda. Solists jau otro reizi dzied I. Kalniņa operas tituluvaroni. Tieši pirms pandēmijas bija iespēja debītēt Latvijas Nacionālajā operā kā Totam operā "Spēleju, dancoju", kas bijusi noderīga pieredze. "Ja atkož un izpilda to, ko komponists ir notis ierakstījis, nemēģinot ļoti pielikt no sevis klāt, ir daudz vieglāk ieiet viņa brīnišķīgajā pasaulē. Biju ļoti pārsteigts, ka opera nav spēlēta, jo mūzika ir skaista. Dažubrīd aizmirstu, ka man jābūt uz skatuves, jo sāku klausīties orķestra melodijas. Man ir riktīgi noveicies, jo Matīsam ir vismelodiskākie dziedājumi, ļoti krāsaini un dažādi – no ļoti dramatiskiem līdz liriskiem, no izmisuma līdz prieka asarām," stāsta J. Jope.

BALTĀ ZIRGĀ NEIEJĀJA

"Nekādu viltību nebija," vaicāts par nošu iznešanu no mājas, nosmaida I. Kalniņš. Meita Rēzija un Ainārs Rubiķis izdomājuši, ka grib uzvest operu viņu izveidotajā mūzikas un drāmas telpā

"OratoriO". "Fantastiski labas sajūtas bija!" viņš atzīst pēc pirmizrādes noklausīšanās. "Kurš komponists gan negrib dzirdēt savas operas pirmatskaņojumu, tādu jau nav." Protams, esot ļoti patīkami, ka šim darbam pievērsās tieši ģimene.

Komponists operas iestudētājiem un izpildītājiem liekot atzīmi "pieci" pēc agrākās sistēmas vai desmitnieku pēc tagadējās. "Sākot ar diriģentu, solistiem, kori, – visiem lieku visaugstāko atzīmi. Skanēja tā, kā uzrakstīts. Visi solisti bija ļoti labi, fantastiski, atdevīgi un izpildīgi," uzsver I. Kalniņš.

Pirmatskaņojumu viņš klausījās mājās "Latvijas Radio 3" tiešraidē. "Tas, ka paps nevar būt klāt, ir ļoti, ļoti sāpīgi. Manuprāt, šis bija tas brīdis, kad pasaulei bija jāsadodas rokās un jāzūdara tā, lai viņš ir," atzīmē R. Kalniņa. "Paps teica – es nenākšu uz šejieni, ja es nevaru ieiet baltā zirgā pa galveno ieeju! Apmainoties viedokļiem par šo situāciju, es pateicu, ka galvenais, lai mūzika varētu šeit iejāt baltā zirgā."

Bijusi saruna par to, vai ir iespējams, ka Imants Kalniņš klausās operu klātienē, pastāsta "Lielā dzintara" vadītājs Timurs Tomsons. "Taču viņš nevar uzturēties publiskajā zonā, ja viņš ir nevakcinēts. Piedāvātie izņēmumi, cik saprotu, neapmierināja. Tā ir viņa izvēle, komponists ļoti labi zina noteikumus, kas attiecināmi arī uz viņu, īpaši tāpēc, ka viņš ir riska grupā," norāda koncertzāles vadītājs.

Operas uzvedums ir nofilmēts, klāt esot pirmizrādes skatītājiem. Gala produkts būs digitāla opera-filma, norāda R. Kalniņa.

Kāpēc koncertuzveduma formāts, nevis operas iestudējums? Tas esot jautājums, kuru nevarot uzdot pašreizējai Latvijas Nacionālajai operai, atbild A. Rubiķis: "Leģendas ir daudz un dažādas, kāpēc nenotika pirms 20 gadiem, bet es esmu ārkārtīgi laimīgs un pateicīgs par to, ka notiek tieši tagad. Koncertizrāde ir tāpēc, lai mēs nepaliktu pie vienas izrādes, lai tās būtu vairākas. Ir plāni aizvest to pie cilvēkiem, nelikt viņiem braukt no Rēzeknes uz Liepāju."

Komponists negrib runāt par operas partitūras ilgo gulēšanu plauktā. "Kad uzrakstīju un iesniedzu Nacionālajā operā, tur gatavojās darbu uzvest. Iemesli, kāpēc neuzveda, jāvaicā tā laika operas administrācijai," saka I. Kalniņš. Pirms 20 gadiem operas direktors bija Andrejs Žagars, kurš jau ir mūžībā. ■

EGONA ZĪVERTA FOTO

Matīsa draugs mežinieks – Artjoms Safronovs, Irēna – Viktorija Pakalnice, dzejnieks Knuts – Rihards Millers. Operas uzvedumā piedalījās "Sinfonietta Rīga" orķestra mūziķi un Rīgas kamerkoris "Ave Sol".

Laika cilpa uz astoņdesmitajiem

IEVAS VILMANES FOTO

Kalnu kultūras nams ir tipiska 80. gadu sabiedriskā celtne, jo pirmām kārtām rāda pasūtītāja – kolhoza “Jaunais komunārs” – turību un ambīcijas. 2700 kvadrātmetru sadalīja 182 telpās.

✍ Ieva Vilmane, “Saldus Zeme”

Nigrandes pagasta Kalnu kultūras nama arhitektūra un interjers nav atzīts par nākamajām paaudzēm saglabājamu vērtību. No otras puses, nevar neredzēt autentisku postmodernisma paraugu, tāpēc vadītāja Ligita Ķiene priecājas par katru, kuru interesē padomju laiku pēdējā desmitgadē vislavenākā un modernākā lauku kultūras celtnes Latvijā. Kopš 2019. gada sākuma, kad par ēku savā raidījumā “Adrešes” pastāstīja Mārtiņš Ķibilds, laiku pa laikam piezvanot kāds žurnālists, arhitektūras profesionālis, students vai ceļojumu organizētājs. Visus vieno iespēja atgriezties 30–40 gadus senā pagātnē.

VĒRTĪGAIS NAV UZSKAITĪTS

L. Ķiene redzēja, kā kultūras namu būvēja un iekārtoja. Viss tajā viņai īpašs un dārgs, jo labā atmiņā gan raibi piedzīvojumi, gan tajos iesaistīti cilvēki. Remontē tā, lai nemainās izskats, tomēr dažviet mākslinieciskā vērtība pazaudēta neatgriezeniski. Saldus novada būvvaldes vadītāja arhitekta Ingrīda Andersone norāda uz redzamāko piemēru – plastmasas logiem, kurus 2012. gadā ielika Eiropas Savienības finansētā remontā. Iztērēja 115 000 latu, lai salabotu ēkas jumtu, samazinātu siltuma zudumus un būvi pielāgotu cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

Toreiz pašvaldība neapzinājās ēkas unikalitāti, taču tagad tai Kalnu kultūras nams ir padomju laika mantojuma daļa. To nekādā ziņā vairs nepārveidos, nepārdos vai nenovērtīs. Kultūras pieminekļa statusa nav, jo arhitektūras un interjera vērtības nav apdraudētas, turklāt uzturēšanā statuss varētu traucēt. Redzam, ka vietējie iedzīvotāji ar mīlestību un cieņu sargā visu, kas Kalnu kultūras namā ir vērtīgs,” apliecina Saldus novada pašvaldības Attīstības nodaļas vadītāja Ginta Andersone. Ēka nav mākslinieciski arhitektoniski inventarizēta, tāpēc unikalitāte pagaidām ir abstrakts lielums, ne konkrētu objektu uzskaitījums un apraksts.

Kad kultūras namu cēla, ciemā dzīvoja pusotrs tūkstošs cilvēku. Tā laika presē apgalvots, ka katrs bija iesaistīts vismaz vienā pašdarbības kolektīvā. Šogad visā Nigrandes pagastā tikai 1200 iedzīvotāju, pašdarbnieku – mazāk par 60. Un tomēr lielās investīcijas pirms nepilniem 10 gadiem ir pamatotas. Kalnu kultūras nams Saldus novadā ir vislielākais. Saldū kultūras nama nav, tāpēc pašvaldība profesionālas viesizrādes un koncertus rīko 50 kilometrus attāļajos Kalnos. Zāli ar 399 vietām

izdodas piepildīt. Skatītāji atbrauc pārsvarā ar privātu transportu, dažkārt pašvaldība noorganizē bezmaksas autobusu.

VISU LABĀKO!

Kalnu kultūras namu savulaik pasūtīja kolhozs “Jaunais komunārs”. To integrēja zem viena jumta ar kolhoza kantori, vispārīglokošo un mūzikas skolu. Arhitektes Ausmas Īvānes sarežģīto projektu realizēja četrās kārtās. Kolhozam nauda bija, bet celtniecības materiālus nācās diņģēt vai pa puspasauli, un vietējie ciemiņus aizvien mēdz izklaidēt ar komiskiem un absurdiem piemēriem.

“Blūms visu taisīja uz augstāko klasi,” atceras “Jaunajā komunārā” atbildīgā par sadzīves un kultūras jautājumiem Aina Baumanne. Kolhoza priekšsēdētāja ambīciju dēļ vides un telpu estētiem Kalnu kultūras nams ir kā sulīgs ķirsis putukrējuma rozēs vidū. Piemēram, tekstilmāksliniecei Annai Eltermanei tika pasūtīts skatuves aizkars – 100 m² liela vilnas glezna “Saulē meta zelta vilni rudzu lauka vidū”. Nigrandnieki ir gandrīz droši, ka Latvijā otra tik liela gobelēna nav.

Interjeru izdomāja Latvijā atzīts keramiķis un koka tēlnieks, pedagogs Leons Alksnis tandēmā ar jaunu un spējīgu mākslinieci Maiju Enģeli. Interjeru un kultūras nama apkāmi ietekmēja arī tēlnieka Zigmunda Biēļa idejas.

ATMET AIZSPRIEDUMUS

Agate Eniņa un Jānis Krastiņš urbānajai arhitektūrai vēltā publikācijā “Kultūras nams padomju Latvijas kolhoza centrā” atgādinājuši par postmodernisma galveno īpašību fragmentarismu. Kinodarbos aizrāvās ar montāžām, kolāžu tehniku izmantoja plakātos un vizuālajā mākslā, veidoja performances, mūziķus iedvesmoja skaņdarbu mikšēšana. Autori raksta: “Postmodernismu dažkārt salīdzina ar lielām dzirēm, kas daļai sabiedrības atstājis tādas kā paģiras. Postmodernisma objektīvs izvērtējums ir tuvākās nākotnes uzdevums.”

Interese par Kalnu kultūras nama izskatu iezīmē būtiskas pārmaiņas sabiedrības domāšanā. Tai mostas vēlēšanās objektīvi paraudzīties uz padomju laika mantojumu. Par aizsargājamo atzīta 21. ēka, aiz strīpas atstāta virkne augstvērtīgi projektētu un iekārtotu kultūras namu, ieskaitot savulaik apjūsmoto Rīgas dzelzceļa staciju un Latvijas Televīzijas māju. Tomēr situācija ir cerīga – ēku īpašnieki un apsaimniekotāji meklē idejas, ko iesākt ar padomju laikā celtām būvēm. Daļa, lielākoties sabiedriskas un rūpnieciskas ēkas, pārvēršas drupās un degradē ainavu. 2020. gada sākumā Kurzemes un Lietuvas pašvaldību speciālisti par šo problēmu sprieda arī Kalnos. ■

Pulēta betona grīda katrā telpā ir ar citādāku rakstu. Attēlā jauniesu centrs “Demo” kultūras nama pagrabstāvā.

“Elle” ir skatuves grozīšanas mehānisms. To izdomāja un izgatavoja paši kolhoznieki, izmantojot tanku ritenus un mēslu skrāpja motoru.

Diskožāles apgaismojuma sistēma izveidota no 1000 vilcienu lukturīem. Krāšņums ir arī krāsaini paneļi un “miljons” mazu spoguļu.

Ēdnīca nigrandnieku kāzām, jubilejām un ballēm. Tās interjers nekad nav bijis citādāks.

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī. Izplatīts kā reģionālo laikrakstu “Kurzemes Vārds”, “Kurzemnieks”, “Saldus Zeme” un “Talsu Vēstis” bezmaksas pielikums.

Kurzemes Vārds

Internetā pieejams izdevniecību mājaslapās kurzemnieks.lv, sz.lv un talsuvestis.lv, kā arī reģionālajā portālā liepajniekiem.lv. Redkolēģija: Daiga Bitīniece (“Kurzemnieks”), Mairita Balode (“Talsu Vēstis”), Linda Kilevica (“Kurzemes Vārds”), Andra Valkīra (“Saldus Zeme”).

Saldus Zeme
LAIKRAKSTS BROČĒNU NOVADAM UN SALDUS NOVADAM

Talsu Vēstis

Kurzemnieks
LAIKRAKSTS VIENĀDZĪGĀS KURZEMĒS

Projekta vadītāja: Anda Pūce. Kontakti: tālrunis 26436485, e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

Pielikumu izdod un finansē reģionālo laikrakstu izdevniecības.